ČASOPIS PRO PRÁVNÍ VĚDU A PRAXI
č. **1** | **2026** | roč. **XXXIV** | 149–182
https://doi.org/10.5817/CPVP2026-1-5

Právní povaha vnitřních předpisů soukromé vysoké školy ve vztahu ke studujícím: statutární předpisy, či obchodní podmínky?

Legal Character of Private University Statutes in Relation to Students: By-laws or Terms and Conditions?

Steven Vojáček[*], **Marek Blažek**[**]

Abstrakt

Novela zákona o vysokých školách ze začátku roku 2025 přiblížila právní úpravu vnitřních předpisů soukromých vysokých škol úpravě vztahující se na veřejné vysoké školy. Vyvstává tak otázka, zda mají vnitřní předpisy soukromých a veřejných vysokých škol shodnou právní povahu. V textu autoři prezentují závěr, že tomu tak není. Předně uvádějí, že na soukromých vysokých školách probíhá na rozdíl od veřejných vysokých škol studium v režimu soukromoprávním smluvním. Soukromé vysoké školy rovněž nejsou samosprávné ve stejném rozsahu jako ty veřejné; uplatní se u nich pouze samospráva vnější (vůči státu). Z těchto důvodů pojetí vnitřních předpisů soukromých vysokých škol jako statutárních předpisů nevyhovuje. Spíše se jedná o zvláštní případ obchodních podmínek, způsob jejichž vtažení do smlouvy však modifikuje zákon o vysokých školách tím způsobem, že se vůči studujícím uplatní *ex lege,* tedy bez inkorporační doložky ve smlouvě.

Klíčová slova

Soukromé vysoké školy; akademická samospráva; vnitřní předpisy; obchodní podmínky.

Abstract

The Higher Education Act, as amended in the beginning of 2025, regulates private university statutes in a manner similar to the way public university statutes are governed. One might therefore question whether private and public university statutes are of the same legal nature. In the present article, the authors argue that this is not the case. They firstly assert that, unlike at public universities, education at private universities is provided within a contractual relationship. Secondly, it is argued that private schools are not self-governing bodies in the same sense as public universities are, only being self-governing in the sense of independence on the state. It is therefore not to qualify private university statutes as by-laws. Rather, they should be considered a specific case of terms and conditions, the

[*] Bc. Steven Vojáček, student magisterského studijního programu Právo a právní věda, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Master's student, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: stevenv@mail.muni.cz / ORCID: 0009-0005-3145-6806 / Scopus ID: 59717018500. Za kritické připomínky k textu autoři děkují dr. T. Svobodovi z Katedry správní vědy a správního práva MUNI LAW a doc. P. Koukalovi z Katedry občanského práva MUNI LAW, jakož i kolegovi V. Jarkovskému. V neposlední řadě se sluší poděkovat i anonymním recenzentům zdejšího časopisu za jejich kritické připomínky.

[**] Marek Blažek, student magisterského studijního programu Právo a právní věda, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Master's student, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: mblazek@mail.muni.cz / ORCID: 0009-0006-7295-6302/ Scopus ID: 59717317600

incorporation of which is modified by the Higher Education Act. Under this approach, students are contractually bound by them *ex lege,* i.e. without the necessity to include a specific clause incorporating them in the study contract.

Keywords

Private Universities; Academic Self-government; Statutes; Terms and Conditions.

Popis využití nástrojů umělé inteligence

Při tvorbě předloženého textu byly při práci se zahraničními zdroji použity automatické překladače. Výsledné překlady byly autory následně zkontrolovány za použití tradičních slovníků. Dále byly pro vyhledání literárních zdrojů a příslušných ustanovení zahraničních předpisů použity velké jazykové modely. Výsledky této rešerše pak byly autory ověřeny studiem příslušných pramenů.

Úvod

Soukromé vysoké školy jsou již po více než 20 letech své existence pevnou součástí nejvyššího stupně tuzemské vzdělávací soustavy. Jejich role je přitom odlišná od role, kterou zastávají vysoké školy veřejné – soukromé školství je totiž považováno za alternativu ke školství veřejnému/státnímu.[1] Soukromé školy tedy plní důležitou systémovou roli, která znemožňuje státu zmonopolizovat si vzdělávání.[2] Důvody proč soukromou školu navštěvovat mohou být různé; obecně může jít o odlišnou nabídku oproti veřejným školám co se týče jazyka, studijních oborů nebo výukových metod.[3] V kontextu České republiky to může být i nedostatečná kapacita oborů na veřejných školách. Právo na bezplatné vysokoškolské vzdělání je konečně podmíněno nejen schopnostmi občana, ale i možnostmi společnosti [čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod[4] („LZPS")]. Česká republika je přitom ve srovnání s jinými státy v podílu vysokoškoláků podprůměrná.[5] Počet vysokoškoláků nicméně v posledních letech roste,[6] což je s ohledem na výše uvedené pochopitelné.

1 BOBEK, M. Čl.33 [Právo na vzdělání]. In: WAGNEROVÁ, E. et al. *Listina základních práv a svobod. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023, s. 720.

2 BEITER, D. K. Why neoliberal ideology, privatisation, and other challenges make a reframing of the right to education in international law necessary. *The International Journal of Human Rights* [online]. 2023, roč. 27, č. 3, s. 431 [cit. 31. 07. 2025]. Dostupné z: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13642987.2022.2131773

3 Ibid., s. 432.

4 Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů.

5 MAČÍ, J. Ministerstvo má plán, jak Česku zajistit víc vysokoškoláků. In: *Seznam zprávy* [online]. 18. 11. 2024 [cit. 10. 08. 2025]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-ministerstvo-chce-vic-vysokoskolaku-264498

6 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Studenti a absolventi vysokých škol v České republice. Analytická část* [online]. 2025, s. 4 [cit. 10. 08. 2025]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/docs/107508/ff719497-9967-1690-dc4f-a7be455ad7bb/23006125a.pdf ?version=1.3

Vzdělávací činnost soukromých vysokých škol přitom není až na naprosté výjimky financována státem,[7] tyto školy tak poskytují vzdělání v zásadě za úplatu. Ostatně již LZPS v čl. 33 odst. 3 stanoví, že na jiných školách než státních[8] „*se může vzdělání poskytovat za úplatu*".[9] Zákon o vysokých školách[10] („z. v. š.") školné či jiné úplaty za realizované vzdělání na soukromé vysoké škole označuje za „*úhrady spojené se studiem na soukromé vysoké škole*" (§ 59 z. v. š.). Výběr těchto úhrad podmiňuje mj. jejich stanovením ve vnitřním předpise soukromé vysoké školy, přičemž vnitřní předpisy soukromé vysoké školy nabývají platnosti až registrací (§ 59 z. v. š. ve spojení s § 41 z. v. š.). Soukromá vysoká škola je však po novele zákona o vysokých školách ze začátku roku 2025 povinna vydávat i celou řadu jiných pojmenovaných vnitřních předpisů, jimiž upraví práva a povinnosti studentů: např. studijní a zkušební řád, disciplinární řád či řád úhrad spojených se studiem, v němž stanoví úhrady, a to včetně jejich výše, splatnosti a formy placení (§ 59 z. v. š.).

Právní úprava vnitřních předpisů soukromých vysokých škol tak je do značné míry shodná s právní úpravou vztahující se k veřejným vysokým školám. Právní režim studia na těchto druzích vysokých škol je však odlišný: zatímco studium na veřejné vysoké škole probíhá ve veřejnoprávním režimu, studium na soukromé vysoké škole se děje v základu v režimu smluvním. Nabízí se tak otázka, zda mají vnitřní předpisy soukromých vysokých škol shodnou právní povahu s právními předpisy veřejných vysokých škol. Na to navazuje otázka, zda na vnitřní předpisy soukromých vysokých škol nedopadá vzhledem k smluvnímu základu studia rovněž obecná soukromoprávní úprava.

Právě zodpovězení těchto dvou otázek je hlavním cílem předloženého textu. V něm se budeme snažit obhájit závěr, že vnitřní předpisy soukromých vysokých škol nejsou statutárními předpisy, ale že jsou materiálně obchodními podmínkami. Text otevřeme krátkým představením současné právní úpravy vnitřních předpisů soukromých vysokých škol. Navážeme charakteristikou právní povahy vztahu studujících a soukromé vysoké školy jako vztahu soukromoprávního, načež vymezíme dvě roviny akademické samosprávy a uvedeme, že soukromé vysoké školy naplňují toliko rovinu vnější. Tím snad vystavíme dostatečný teoretický základ, na základě kterého rozvedeme, proč vnitřní předpisy soukromých vysokých škol nejsou statutárními předpisy. Text však tímto uzavřen nebude, jelikož chceme

---

7 K financování soukromých vysokých škol viz Financování terciárního vzdělávání. In: *Eurydice* [online]. 3. 4. 2025 [cit. 07. 09. 2025]. Dostupné z: https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/financovani-terciarniho-vzdelavani

8 Pojmem nestátní školy se tradičně rozumí školy soukromé a církevní. Zákon o vysokých školách na rozdíl od školského zákona církevní školy nezná. Mezi vysokými školami rozeznává pouze 3 druhy: vysoké školy veřejné, státní a soukromé (§ 2 odst. 7).

9 Toto ustanovení chápeme jako ústavní garanci této možnosti. Čl. 33 odst. 3 v úplném znění stanoví, že: „*[z]řizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.*" Zatímco tedy první část věty před středníkem garantuje základní svobodu zřídit soukromou školu (k tomu jsme se vyjádřili v textu BLAŽEK, M., VOJÁČEK, S. Právo zřizovat soukromé školy z pohledu práva na vzdělání. *Právník*. 2025, roč. 164, č. 3), tak druhá část věty za středníkem obsahuje k tomuto základnímu právu druhou komplementární garanci (ústavně garantované právo nestátních škol vybírat úplatu za poskytované vzdělání).

10 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

nabídnout konstruktivní řešení diskutované problematiky. Následovat tak bude kapitola prezentující teoretická pojetí obchodních podmínek, která budeme následně aplikovat na případ vnitřních předpisů soukromých vysokých škol. Kromě toho se zamyslíme nad tím, z jakého titulu mohou studující vnitřní předpisy zavazovat. Stranou nezůstane ani význam registrace vnitřního předpisu ze strany MŠMT.

V textu budeme klást důraz na teoretická východiska nastíněné problematiky, stranou pozornosti nicméně nezůstane ani recentní judikatura Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Její nedávný vývoj ostatně potvrzuje relevanci zde diskutovaného tématu.[11]

1 Právní úprava vnitřních předpisů soukromé vysoké školy

Právní úprava traktované problematiky byla do účinnosti novely z. v. š.[12] z roku 2025 obsažena ve dvou paragrafech o pár ustanoveních. V § 59 z. v. š. se pouze stanovilo, že „*[p]oplatky spojené se studiem na soukromých vysokých školách stanoví soukromá vysoká škola ve svém vnitřním předpisu.*" Zákon přitom téměř vůbec tento „vnitřní předpis" neupravoval,[13] resp. § 41 z. v. š. (upravující vnitřní předpis soukromé vysoké školy) stanovil pouze následující: jednak že soukromá vysoká škola je povinna ve vnitřním předpise stanovit, které orgány vykonávají působnost podle části čtvrté až jedenácté z. v. š. (§ 41 odst. 1), jednak že vnitřní předpis soukromé vysoké školy nabývá platnosti až registrací MŠMT (§ 41 odst. 2).

Shora uvedená strohá úprava dle předkladatele novely vyvolávala v aplikační praxi celou řadu problémů.[14] Zákonodárce na tyto problémy reagoval tak, že nově uložil soukromé vysoké škole povinnost přijmout celou řadu pojmenovaných vnitřních předpisů (viz § 41 odst. 1 a 2). Namátkou jmenujme: statut soukromé vysoké školy, studijní a zkušební řád, disciplinární řád pro studenty, či řád úhrad spojených se studiem, ve kterém je soukromá vysoká škola povinna (slovy zákona) „stanovit" druhy úhrad spojených se studiem na soukromé vysoké škole, pravidla pro stanovení jejich výše, formu placení a splatnost (§ 59). Soukromá vysoká škola je však dle z. v. š. oprávněna vydávat i jiné vnitřní předpisy, „pokud tak stanoví statut soukromé vysoké školy" [§ 41 odst. 2 písm. h)]. Vnitřní předpisy soukromé vysoké školy jako za minulé právní úpravy stále nabývají platnosti až registrací MŠMT (§ 41 odst. 4 ve spojení s § 36).

Současná právní úprava tak zřetelně pojímá vnitřní předpisy jako klíčové akty, které mají upravit jednotlivé záležitosti týkající se studia (od věcí studijně-zkušebních, disciplinárních, po samotnou úplatu za realizované vzdělání). Do značné míry se přitom podobá právní

11 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2026, č. j. 31 Cdo 1737/2025-299, ve věci spotřebitelského charakteru vztahu studujících a soukromých vysokých škol. V bodě 47 totiž Nejvyšší soud přikazuje blíže se vypořádat s problematikou charakteru vnitřního předpisu soukromé vysoké školy tak, jak byla nastíněna Ústavním soudem.

12 Provedené zákonem č. 52/2025 Sb.

13 Shodně nález Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2025, sp. zn. II ÚS 2694/24, odst. 23.

14 *Důvodová zpráva k zákonu č. 52/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* [online] [cit. 23. 03. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgi2v6njsl5shu&rowIndex=0#

úpravě pro veřejné vysoké školy (shodně se předpokládá existence určitých vnitřních předpisů – zejm. těch vztahujících se ke studujícím, ústřední postavení statutu, registrace). Ve výše popsaném legislativním vývoji tak podle našeho názoru můžeme identifikovat rozhodnutí zákonodárce přiblížit právní režim vnitřních předpisů soukromých vysokých škol režimu uplatňovanému na veřejných vysokých školách. Předkladatel novely ostatně vycházel z toho, že absence detailní právní úpravy vnitřních předpisů soukromých vysokých škol tak, jak jsou upraveny pro veřejné vysoké školy, je v praxi problematická, jelikož soukromé vysoké školy musí toliko vycházet z právní úpravy týkající se veřejných vysokých škol. Přistoupil proto k vypracování obdobné úpravy i pro soukromé vysoké školy.[15]

Je však na místě se ptát, z jakého titulu soukromá vysoká škola tyto akty vydává a z jakého titulu tedy mohou studenta zavazovat. Jak ukážeme níže v textu, studium na soukromé vysoké škole má odlišnou právní povahu od studia na veřejné vysoké škole. Jinými slovy: je proto k diskusi, zda skutečně mají vnitřní předpisy soukromých vysokých škol povahu shodnou s vnitřními předpisy veřejných vysokých škol jakožto akty akademické samosprávy. Na tuto otázku budeme hledat odpověď v následujících kapitolách.

2 Právní povaha vztahu studujících a soukromé vysoké školy

V tuzemské literatuře dlouhodobě panoval názor, že soukromá vysoká škola poskytuje vzdělání v režimu veřejnoprávním.[16] Recentní literatura,[17] jakož i judikatura vysokých soudů[18] se naopak shoduje na tom, že studium na soukromé vysoké škole probíhá na smluvním základu, vztah studujících a soukromé vysoké školy je tedy primárně vztahem soukromoprávním. Vzdělávání se na soukromé vysoké škole konkrétně realizuje na základě inominátní smlouvy (v praxi zpravidla označované jako smlouva o studiu), jejímž „*předmětem je*

15 Ibid., kap. I.A).

16 Viz zejm. KUDROVÁ, V. *Hmotněprávní aspekty poplatkové povinnosti studentů veřejných vysokých škol* [online]. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 45 [cit. 15. 06. 2025]. Dostupné z: https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Kudrova_Poplatky.pdf; KUDROVÁ, V. Právo na vzdělání a soukromé vysoké školy. In: ŠIMÍČEK, V., ed. *Právo na vzdělání*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 83–98; PETROV, J. § 1 [Soukromé a veřejné právo. Kogentní a dispozitivní ustanovení]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. *Občanský zákoník. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2024, m. č. 7 [cit. 18. 08. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgrpw2nrql4zs443cl4zdamjsl44dsx3qmyyq; SEHNÁLEK, D. Působení zahraničních škol v České republice aneb „studujte práva v Praze, Brně". *Právník*. 2015, roč. 154, č. 8, s. 626. I ve starší literatuře byl nicméně prezentován názor, že se jedná o vztah smluvní. Viz ADÁMKOVÁ, P. Právní regulace financování školství, vědy a výzkumu.. Brno: Tribun EU, 2009, s. 227.

17 Viz HEJČ, D., SVOBODA, T. § 3 Akademická obec vysoké školy. In: JURNÍKOVÁ, J. et al. *Zákon o vysokých školách. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2025 [cit. 23. 03. 2025], kap. I.4. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgvpwk232giytg6boonrf6mjzhe4f6mjrgfpxazrt; RIGEL, F. § 39 [Oprávnění působit jako soukromá vysoká škola]. In: JURNÍKOVÁ, J. et al. *Zákon o vysokých školách. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2025 [cit. 15. 06. 2025], kap. I. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgvpwk232giytg6boonrf6mjzhe4f6mjrgfpxazrthe&refSource=toc; VOJÁČEK, S. Soukromá vysoká škola jako podnikatel, student jako spotřebitel? *Právní rozhledy*. 2024, roč. 32, č. 19–20, s. 643–644.

18 II. ÚS 2694/24, odst. 16; nález Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2025, sp. zn. IV. ÚS 2093/24, odst. 59.

poskytování vzdělávání [zpravidla] za úplatu.“[19] Neméně jde o vztah ze spotřebitelské smlouvy; soukromá vysoká škola vystupuje při poskytování vzdělání jako podnikatel a student jako spotřebitel.[20] Tím však není vyloučena možná existence dílčích veřejnoprávních vztahů.[21]

Studium na soukromé vysoké škole je tak pojímáno primárně jako soukromá služba.[22] Stát ostatně prostřednictvím soukromých vysokých škol neplní své případné pozitivní závazky plynoucí mu z práva na vzdělání,[23] což by závěr o veřejné službě podporovalo. Výsledek této soukromé služby stát uznává jako rovnocenný ke vzdělání dosaženému na veřejných a státních vysokých školách, musí proto klást na soukromé vysoké školy určité minimální požadavky.[24] Kvalita služeb poskytovaných soukromými vysokými školami tak nestojí mimo regulatorní zájem státu. Ten se však manifestuje v podobě sektorové veřejnoprávní regulace, v principu obdobné jiné veřejnoprávní regulaci podnikání, která také zásadně nemá přímý vliv na soukromoprávní vztah podnikatele a jeho klienta.[25] Byť se tedy studující vzdělávají v rámci soukromoprávního vztahu shodně jako u jiných komerčních forem vzdělávání, právě skutečnost, že stát na soukromé vysoké školy dohlíží a uznává zde získané vzdělání za ekvivalentní vzdělání poskytovanému veřejnými a státními vysokými školami, získává vzdělání získané na soukromé vysoké škole jinou kvalitu než výstupy komerčních kurzů, které takovéto regulaci nepodléhají.

Shodně je tomu také v Německu a Rakousku. V Německu je problematika vysokého školství upravena na spolkové úrovni pouze rámcově,[26] stěžejní jsou tedy zákony o vysokých školách jednotlivých spolkových zemí. Ty přitom upravují soukromé vysoké školy velmi

---

19 II. ÚS 2694/24, odst. 16.

20 Viz v tuzemské literatuře podrobně VOJÁČEK, S. *Soukromá vysoká škola jako podnikatel, student jako spotřebitel?,* s. 641–659. Z judikatury pak IV. ÚS 2093/24, odst. 45–58 a nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2025, sp. zn. IV. ÚS 3310/24, jakož i 31 Cdo 1737/2025-299, odst. 25 an., reagující právě na kasační zásah Ústavního soudu. V německé literatuře shodně MORGENROTH, C. *Hochschulstudienrecht und Hochschulprüfungsrecht.* Baden-Baden: Nomos, 2021, s. 92, m. č. 305.; v rakouské literatuře GRIMBERGER, M., MÖLK, A. Rechtliche Rahmenbedingungen von Ausbildungs – Verträgen an Privatuniversitäten. *Neue@Hochschulzeitung.* 2016, roč. 4, č. 5, s. 16. DOI: https://doi.org/10.37942/nhz201605001501

21 IV. ÚS 2093/24, odst. 56; II. ÚS 2694/24, odst. 16.

22 Obdobně VOJÁČEK, S. *Soukromá vysoká škola jako podnikatel, student jako spotřebitel?,* s. 650. To podle našeho názoru odpovídá v úvodu textu představené roli soukromých škol.

23 Jinými slovy se nejedná o soukromé školy plnící funkce státu. K pojmu viz FREDMAN, S. State funding of private education: the role of human rights. In: ADAMSON, F. et al. *Realizing the Abidjan Principles on the Right to Education* [online]. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2021, s. 118 [cit. 10. 08. 2025]. Dostupné z: https://www.elgaronline.com/downloadpdf/edcollbook-oa/edcoll/9781839106026/9781839106026.pdf

24 K pojmu viz BEITER, D. K. *The Protection of the Right to Education by International Law* [online]. Leiden / Boston: Martinus Nijhof Publishers, 2006, s. 562–563. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/311909233_The_Protection_of_the_Right_to_Education_by_International_Law_Including_a_Systematic_Analysis_of_Article_13_of_the_International_Covenant_on_Economic_Social_and_Cultural_Rights_Martinus_Nijhoff_2006_I

25 Vliv je toliko nepřímý: podnikatel bude smlouvy s klienty sjednávat tak, aby vyhověl veřejnoprávní regulaci a vyhnul se tak veřejnoprávním sankcím.

26 Hochschulrahmengesetz (HRG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 19. Januar 1999 (BGBl. I S. 18) FNA 2211-3 zuletzt geändert durch Art. 1 Achtes ÄndG vom 15. 11. 2019 (BGBl. I S. 1622).

podobně. Podle německé doktríny[27] i judikatury[28] obecně platí, že vztah mezi studentem a soukromou vysokou školou je zde taktéž vztahem zejména smluvním, aneb jak opakovaně výmluvně konstatovala judikatura, studiem na soukromé vysoké škole vstupuje student z vlastního rozhodnutí (a na vlastní odpovědnost) „*na půdu soukromého práva*“.[29]

V rámci studia na soukromé vysoké škole sice mohou vznikat jisté dílčí veřejnoprávní vztahy, to však výhradně v souvislosti s konáním vysokoškolských zkoušek, které jsou v Německu na rozdíl od tuzemska velmi formalizované, a samotným udělováním vysokoškolských titulů.[30] Platí tedy výstižné shrnutí T. Würtenbergera, „*že na soukromé vysoké školy nebyl přenesen výkon veřejné moci a jejich činnost podléhá občanskému právu. Ve spolkových zemích, v nichž je připuštěno propůjčení veřejnoprávních pravomocí soukromým vysokým školám se toto propůjčení omezuje výlučně na oblast zkoušení a udělování akademických titulů. Neexistuje tedy žádný akt propůjčení, jež by soukromým vysokým školám komplexně svěřoval výkon veřejné moci. Soukromé vysoké školy jsou toliko státem uznávány, přičemž rozsah jim svěřené veřejné moci se mezi jednotlivými spolkovými zeměmi liší a vztahuje se výlučně na oblast zkoušek [a udělování titulů – pozn. autora].*[31] Mimo uvedené dvě dílčí oblasti zůstává ve zbylém (a rozhodujícím) rozsahu plně zachována soukromoprávní povaha vztahu studenta a soukromé vysoké školy.[32]

V Rakousku je pak situace zcela jednoznačná. Rakouský PrivHG[33] totiž výslovně stanovuje, že „*[p]rávní vztahy mezi studentem a soukromou vysokou školou jsou soukromoprávní povahy*“ (§ 11 odst. 1 PrivHG). Jak interpretuje K. Stöger, zákon tímto ustanovením specifikuje, že veškeré vztahy mezi studentem a soukromou vysokou školou je třeba považovat za vztahy

---

27 LORENZ, D. § 70. In: GEIS, M.-E., ed. *Hochschulrecht in Bund und Ländern. Ordner 1*. Heidelberg: C. F. Müller, 2024, s. 10, m. č. 17: „*Právní vztahy* [soukromé] *vysoké školy k jejímu personálu“ – stejně jako vůči třetím osobám – jsou vztahy soukromého práva. Nic jiného v zásadě neplatí ani pro vztah ke studentům*“ (překl. aut). Dále viz MORGENROTH, C. *Hochschulstudienrecht und Hochschulprüfungsrecht,* s. 92, m. č. 304; WÜRTENBERGER, T. Privathochschulfreiheit – auch bei der Organisation der Leitungsebene? *Ordnung der Wissenschaft* [online]. 2019, roč. 6, č. 1, s. 25. Dostupné z: https://ordnungderwissenschaft.de/wp-content/uploads/2019/11/3_2019_1_wuertenberger_privathochschulfreiheit_odw.pdf; LYNEN, P.-M. Typisierung von Hochschulen: Pädagogische Hochschulen, Kunst- und Musikhochschulen, kirchliche Hochschulen, private Hochschulen. In: HARTMER, M., DETMER, H., eds. *Hochschulrecht. Ein Handbuch für die Praxis.* Heidelberg: C. F. Müller, 2017, s. 137, m. č. 83.

28 Zde lze poukázat na četnou judikaturu německých správních soudů, které setrvale konstatují, že nemají pravomoc rozhodovat spory mezi studenty a soukromými vysokými školami, protože jde (v rozhodující míře – mimo dále v textu dvě uvedené oblasti) o poměry soukromého práva. Viz např. OVG Hamburg, Beschluss vom 4. 6. 2021 – 3 Bs 130/21, odst. 36–38; VG Berlin, Beschluss vom 13. 07. 2009 – 3 L 282.09, odst. 7; Hessischer VGH, Beschluss vom 13. 01. 2016 – 9 E 2338/15, odst. 6; Hessischer VGH, Beschluss vom 24. 07. 2013 – 9 E 1558/13, odst. 6; VG Gelsenkirchen, Urteil vom 03. 09. 2014 – 7 K 2160/11, odst. 28.

29 OVG Hamburg, Beschluss vom 04. 06. 2021 – 3 Bs 130/21, odst. 38; Hessischer VGH, Beschluss vom 13. 01. 2016 – 9 E 2338/15, odst. 6.

30 LORENZ, D. *§ 70,* s. 10, m. č. 17.; WÜRTENBERGER, T. *Privathochschulfreiheit – auch bei der Organisation der Leitungsebene?,* s. 25. Některé spolkové země však nepodřizují svrchované sféře ani tyto dvě dílčí oblasti. Takový přístup zvolil např. hesenský zákonodárce, vždyť podle § 115 odst. 6 hesenského zákona o vysokých školách platí, že „*uznáním nabývá [soukromá] vysoká škola oprávnění na soukromoprávním základě uskutečňovat studijní a zkušební činnost, která končí akademickým titulem.*“ (překl. aut.). Na to ostatně upozorňuje i ibid., s. 25.

31 WÜRTENBERGER, T. *Privathochschulfreiheit – auch bei der Organisation der Leitungsebene?,* s. 25, překl. aut.

32 LORENZ, D. *§ 70,* s. 10, m. č. 18.

33 Bundesgesetz über Privathochschulen (Privathochschulgesetz – PrivHG), BGBl. I 77/2020 idF 50/2024.

soukromoprávní.[34] Na soukromé vysoké školy tedy nebyl (v žádném rozsahu) přenesen výkon veřejné moci, vzdělání poskytují čistě v soukromoprávním režimu.

Závěry německé a rakouské právní doktríny mohou být inspirativní i pro české právo vzhledem k tomu, že všechny tyto právní řády patří ke stejné právní kultuře a vycházejí shodně z dualismu soukromého a veřejného práva, opřeného o stejné teorie.[35] V uvedených státech navíc nebyla tradice soukromého školství přetržena komunistickou diktaturou, lze proto předpokládat větší propracovanost doktrinálních závěrů. Jakkoliv tedy argumentace spočívá primárně na české právní úpravě a doktríně, doktrína německá a rakouská v ní může představovat významný prvek.

3 Akademická samospráva a soukromé vysoké školy

3.1 Obecná východiska a současný stav poznání

Akademická samospráva je klíčovým konceptem práva vysokých škol. Jeho důležitost se projevuje i při zkoumání povahy vnitřních předpisů vysokých škol, vždyť jejich vydávání je zmiňováno jako obecný projev samosprávného uspořádání.[36] Neméně důležitým pojmem je pojem akademické obce, z jejíž existence se mimo jiné akademická samospráva dovozuje.[37] O samosprávě se typicky hovoří v kontextu veřejnoprávních korporací,[38] je proto k diskusi, zda se samospráva může uplatnit i v kontextu soukromých vysokých škol, které mohou mít formu libovolné právnické osoby (v praxi jde výlučně o právnické osoby soukromého práva) disponující státním souhlasem (§ 39 odst. 1 z. v. š.) a vzdělávání poskytují nikoliv na členském, ale smluvním základě.

V literatuře patrně převažuje názor o tom, že soukromé vysoké školy samosprávu vykonávají. Z. Koudelka opakovaně vyslovil tezi, že soukromé vysoké školy jsou nadány samosprávnou

34 STÖGER, K. Die Geschichte des österreichischen Privatuniversitätenrechts 1999 bis 2012 - Blicke zurück und nach vorne. In: JABLONER, C. et al., eds. *Gedenkschrift Robert Walter*. Wien: Manz, 2013, s. 791–792; Shodně PERTHOLD-STOITZNER, B. *Hochschulrecht im Strukturwandel*. Wien: Manz, 2012, s. 183.

35 Z tuzemské literatury MELZER, F., TÉGL, P. § 1. In: MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek I. §§ 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 28–37, m. č. 29–37; LAVICKÝ, P. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. In: LAVICKÝ, P. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 6–7, m. č. 11–19; z německé literatury viz SÄCKER, F. J. Einleitung. In: SÄCKER, F. J. et al., eds. *Münchener Kommentar zum BGB. Band 1. Allgemeiner Teil. §§ 1–240a. AllgPersönlR. StiftRG. ProstG. AGG* [online]. München: C. H. Beck, 2025, m. č. 33. Dostupné z: https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata%2Fkomm%2FMuekoBGB_10_Band1%2FBGB%2Fcont%2FMuekoBGB%2EBGB%2EEinl%2Ehtm; z rakouské pak POSCH, W. § 1. In: SCHWIMANN, M., KODEK, G., eds. ABGB Praxiskommentar. Band 1. §§ 1–284 ABGB. Wien: LexisNexis, 2018, s. 5, m. č. 5.

36 HEJČ, D., SVOBODA, T. *§ 3 Akademická obec vysoké školy,* kap. I.1.

37 Ibid., kap. I.3.

38 SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo.* Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 26; FILIP, J. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty, ústavní základy ČR*. Brno: Václav Klemm, 2011, s. 333, 335. Jinak Gajdošová, podle níž vykonavateli zájmové samosprávy jsou sice typicky veřejnoprávní korporace ale „*[v]ýpočet je otvorený, pretože závisí od aktuálnej právnej úpravy.*" (GAJDOŠOVÁ, M. Vývoj konceptu záujmovej samosprávy – inštitucionalizácia slobody? *Historia et theoria iuris* [online]. 2022, roč. 14, č. 1, s. 52. Dostupné z: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/HTI_2022-I_Gajdosova.pdf)

působností.[39] V případě soukromých vysokých škol se má jednat „*o výjimečné působení samosprávy v právnické osobě soukromého práva, která však musí mít státní souhlas a stát na ni přenesl část veřejné moci [...]*“.[40] Koudelka dále dodává, že „*[i] akademické orgány soukromé vysoké školy mají v rozsahu statutu vysoké školy registrovaného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy právo na autonomii rozhodování, do níž nemůže libovolně vstupovat ani vlastník*.“[41] O nějaké podobě samosprávy v případě soukromých vysokých škol hovoří i celá řada jiných autorů, resp. publikací.[42] Nejdále z uvedených autorů jde Kudrová (dnes Smutná), která vyjadřuje, že soukromé vysoké školy jsou samosprávné v zásadně totožném rozsahu jako veřejné vysoké školy.[43]

39 KOUDELKA, Z. Školská samospráva. In: ŠIMÍČEK, V., ed. *Právo na vzdělání*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 127–128; shodně cit. autor také v celé řadě dalších publikací: KOUDELKA, Z. *Právní předpisy samosprávy*. Praha: Linde, 2008, s. 299.; KOUDELKA, Z. Akademická samospráva. In: NECKÁŘ, J. et al., eds. *Dny práva – 2008 – Days of Law* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 1497. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/SBORNIK.pdf; KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, s. 339, 364; KOUDELKA, Z. Zájmová samospráva a její předpisy. *Bulletin advokacie* [online]. 2001, č. 5, s. 17–18. Dostupné z: https://advokatnidenik.cz/wp-content/uploads/BA_05_2001.pdf

40 KOUDELKA, Z. *Školská samospráva,* s. 128; shodně SOCHOROVÁ, D. Zájmová samospráva. In: BURSÍKOVÁ, L. et al. *Právnické osoby veřejného práva z perspektivy veřejnoprávní a soukromoprávní* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 61, blíže s. 55, 57. Dostupné z: https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Bursikova_Pravnicke_osoby_verejneho_prava.pdf; JANOVEC, M. Zájmová samospráva „navazujíc na demokratické a samosprávné tradice našich národů“. Právní fórum. 2011, roč. 8, č. 5, s. 217, 221.

41 KOUDELKA, Z. *Školská samospráva,* s. 128; shodně SOCHOROVÁ, D. Zájmová samospráva, s. 61.

42 Pro ilustraci toho, jak rozsáhlé je toto mínění, viz JIRÁSKO, V., PODRAZIL, P. Pracovněprávní pojetí funkce děkana na veřejné vysoké škole. *Právník* [online]. 2024, roč. 163, č. 7, s. 713, pozn. 2. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2024/7/4_Jirasko-Podrazil_712-731_7_2024.pdf; JURNÍKOVÁ, J. Nástroje kontroly akademické samosprávy při uskutečňování vzdělávací činnosti. In: JAKUŠOVÁ, V., BLEHO, Š., ŤAŽKÁ, V., eds. *Bratislavské právnické fórum 2023: garancie uplatňovania právneho štátu vo verejnej správe* [online]. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2023, s. 95. Dostupné z: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/BPF/2023/BPF_2023_spravne_pravo.pdf; JURNÍKOVÁ, J., KUDROVÁ, V. Vybrané aspekty řízení o disciplinárním přestupku na vysoké škole. In: KOŠLÍKOVÁ, A., ed. *Přestupky a řízení o nich z pohledu teorie a praxe – sborník z mezinárodní vědecké konference konané dne 4. října 2013* [online]. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014, s. 79. Dostupné z: https://www.polac.cz/katedry/kvs/konfer/sborniky/jurnikova.pdf; KUDROVÁ, V. *Správní rozhodování vysokých škol*. 2013, disertační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 28, 44–46; KUDROVÁ, V. Postavení studenta vysoké školy. In: LENHARTOVÁ, K. et al., eds. *Miľníky práva v stredoerópskom priestore 2012. I. časť* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, 2012, s. 450. Dostupné z: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/Milniky_zborniky/Zbornik_Milniky_2012_1_cast.pdf; LIPERTOVÁ, Š. *Státní dozor nad samosprávnými korporacemi*. 2010, disertační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 111; KUDROVÁ, V. Soudní přezkoumatelnost rozhodnutí založená vnitřním předpisem vysoké školy. In: SEHNÁLEK, D. et al., eds. *Dny práva – 2009 – Days of Law* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 85. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/sbornik/sbornik.pdf; MATES, P. Státní dozor nad zájmovou samosprávou. *Právní rozhledy* [online]. 2011, roč. 19, č. 24, s. 886. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgfpxa4s7gi2f6427ha4dk; ADÁMEK, V. Samospráva a financování veřejných vysokých škol deset let po přijetí zákona o vysokých školách. In: *Dny práva – 2008 – Days of Law* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 3. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/SBORNIK.pdf

43 KUDROVÁ, V. *Soudní přezkoumatelnost rozhodnutí založená vnitřním předpisem vysoké školy,* s. 85, pozn. 3. Uvedená autorka konkrétně uvádí, že „*[…] si je vědoma, že § 6 upravuje postavení veřejných vysokých škol a státních vysokých škol. Ze systematického výkladu zákona ovšem vyplývá, že samosprávné působení v daných oblastech se týká též vysokých škol soukromých.*“

V tomto ohledu nelze nechat bez povšimnutí i několik judikátů Nejvyššího správního soudu, ze kterých vyplývá, že by mělo být „*nepochybné, že vysoké školy, a to veřejné, soukromé i státní, jsou vykonavateli veřejné správy, neboť jako státem autorizované privilegované subjekty zajišťují určité záležitosti ve veřejném zájmu, zejména poskytují vysokoškolské vzdělání spojené s přiznáváním akademických titulů […].*“[44] Lze mít za to, že NSS má na mysli právě samosprávu.[45] Je však třeba doplnit, že shora uvedený závěr byl vždy učiněn NSS nad rámec řešené věci; žádné z uvedených rozhodnutí se totiž přímo netýkalo problematiky právního postavení studenta soukromé vysoké školy.[46]

Rezervovaněji se k otázce staví nový komentář k zákonu o vysokých školách, který soukromým školám přiznává toliko samosprávu ve vztahu ke státu, zatímco samosprávu ve smyslu vnitřní autonomie přiznává pouze veřejným vysokým školám.[47] Jasné negativní stanovisko zaujímá toliko V. Sládeček, dle kterého se vysokoškolská (akademická) samospráva týká „*jen veřejných vysokých škol, neboť správa soukromé vysoké školy jako subjektu soukromoprávního je toliko věcí její.*“[48]

S prvním shora uvedeným názorovým proudem se neztotožňujeme. Obecně souhlasíme s V. Sládečkem, že soukromé osoby (fyzické či právnické osoby soukromého práva) nemohou vykonávat samosprávu, ale pouze správu soukromou,[49] která se může toliko z hlediska některých činností „*jednání samosprávy blížit*“.[50] Lze si nicméně představit situaci, že by zákonodárce přijal takové řešení, že by samosprávnou působnost soukromým vysokým školám přiznal, vzdor teoretickému vymezení. Platná právní úprava však takovýto závěr nepodporuje.

3.2 Samosprávné orgány

Všimněme si, že v případě veřejných vysokých škol z. v. š. v části druhé[51] výslovně vymezuje oblasti, které spadají do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy (§ 6), vyjmenovává samosprávné orgány veřejné vysoké školy (§ 7 odst. 1), jakož rigidně upravuje způsob jejich

44 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2011, č. j. 7 As 66/2010-119, odst. 45; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2018, č. j. 10 As 60/2018-45, odst. 9; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2019, č. j. 5 As 306/2018-49, odst. 12.

45 Lze tak usuzovat i z rozsudku NSS ze dne 29. 9. 2014, č. j. 5 As 22/2014-113: „*zákon o vysokých školách uděluje veřejným i soukromým školám jistou míru vnitřní autonomie, neboť jim přiznává široké oprávnění týkající se vnitřní správy vysokých škol spočívající zejména ve zřizování samosprávných akademických orgánů, volbě kandidátů na funkce rektora či děkana nebo v právu zřizovat si další orgány akademické samosprávy […]*“.

46 V uvedených rozhodnutích se vesměs řešila povaha habilitačního či profesorského řízení na veřejné vysoké škole. Spory mezi studenty a soukromými vysokými školami dosud byly řešeny výlučně civilními soudy jako věci vyplývající z poměrů soukromého práva.

47 HEJČ, D., SVOBODA, T. *§ 3 Akademická obec vysoké školy,* kap. I.4, I.5.

48 SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo,* s. 337.

49 Ibid., s. 26.

50 Ibid. Obdobně nález Ústavního soudu ze dne 4. 9. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 21/15, a nález Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3638/15, odst. 29.

51 Část druhá z. v. š. označená jako „Veřejná vysoká škola a její součásti“ dopadá pouze na veřejné vysoké školy a částečně také na státní vysoké školy (§ 95 odst. 1 z. v. š.). Institucionální postavení soukromé vysoké školy je separátně upraveno v části třetí z. v. š. Část druhá se v případě soukromých vysokých škol nepoužije.

ustanovení a fungování (§ 8–13). Naopak v případě soukromých vysokých škol se z. v. š. v části třetí omezuje na konstatování, že soukromá vysoká škola „*[…] vydá vnitřní předpisy soukromé vysoké školy, kterými stanoví, které orgány této právnické osoby vykonávají působnost vysoké školy, popřípadě působnost součásti vysoké školy, stanovenou v částech čtvrté až jedenácté a v části sedmnácté.*“ (§ 41 odst. 1 z. v. š.).

Působnost, kterou cit. ustanovení zmiňuje, nesměřuje k vnitřní správě dané soukromé vysoké školy, ale činnost směřující navenek, resp. vůči jiným subjektům (typicky studující, akademičtí pracovníci nebo uchazeči). V těchto případech si podle našeho názoru lze s ohledem na výše předestřená východiska v dílčích oblastech představit i veřejnoprávní povahu činnosti soukromých vysokých škol, bude-li to odpovídat konstrukci daných ustanovení tuto činnost upravujících.

Veřejným právem naopak není jakkoliv upraveno, jakým způsobem se právnická osoba působící jako soukromá vysoká škola spravuje, to doménou soukromoprávních předpisů. Z. v. š. nepočítá s žádnými samosprávnými akademickými orgány soukromé vysoké školy, ani s nimi počítat nemůže, jelikož soukromá vysoká škola není žádným zvláštním typem právnické osoby. Ze zákona vyplývá, že soukromá vysoká škola je právnickou osobou zřízenou podle některého ze zvláštních zákonů (v praxi typicky, byť ne výlučně, některá z obchodních společností) disponující státním souhlasem (§ 39 odst. 1 z v. š.),[52] tedy oprávněním přiznávat absolventům příslušných akreditovaných studijních programů státem uznané akademické tituly.[53] Vnitřně se spravuje v souladu s předpisy, podle nichž byla zřízena.[54] V souladu s cit. ustanovením je pouze povinna označit, který konkrétní orgán (či orgány) této právnické osoby vykonávají působnost v otázkách vymezených z. v. š. Uvedené ustanovení má tedy povahu právní povinnosti,[55] nejde o zmocnění k tomu, aby si „*okruh orgánů vykonávajících samosprávné působnosti stanov[ila] soukromá vysoká škola sama*“,[56] jak se uvádí v literatuře.

---

52 Jinak J. Staša, který dovozuje, že „*[t]ermínem ‚soukromá vysoká škola' zákon neoznačuje instituci, nýbrž oprávnění právnické osoby působit jako vysoká škola.*“ (STAŠA, J. Vysoké školy. In: HENDRYCH, D. et al. Právnický slovník [online]. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfpw64zrguxhm6ltn5vwkx3tnnxwy6i). Zákon oprávněním působit jako vysoká škola neoznačuje soukromou vysokou školu ale zřetelně právě státní souhlas. Viz § 39 odst. 1 z. v. š.: „*Právnická osoba […] je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola, pokud ji ministerstvo udělilo státní souhlas.*“ To je však zcela patrné i z dikce § 43 odst. 4 z. v. š. kdy naopak „*[o]dnětím státního souhlasu pozbývá právnická osoba oprávnění působit jako vysoká škola […]*“.

53 Viz § 2 odst. 9 z. v. š. Obsahem státního souhlasu není oprávnění uskutečňovat samotnou vzdělávací činnost, oprávnění konat vzdělávací činnost se váže k akreditaci.

54 Zde si také všimněme, že v rámci novely byl § 41 odst. 1 z. v. š. upřesněn, jelikož nyní výslovně uvádí, že má jít o orgány „*této právnické osoby*“.

55 Shodně zřejmě také SVOBODA, T. § 4 Akademické svobody a akademická práva. In: JURNÍKOVÁ, J. et al. *Zákon o vysokých školách. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2025, kap. V.3 [cit. 23. 03. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgvpwk232giytg6boonrf6mjzhe4f6mjrgfpxazru

56 KUDROVÁ, V. *Správní rozhodování vysokých škol,* s. 28; obdobně RIGEL, F. § 41 Vnitřní předpisy. In: JURNÍKOVÁ, J. et al. *Zákon o vysokých školách. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2025 [cit. 23. 03. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgvpwk232giytg6boonrf6mjzhe4f6mjrgfpxazruge

Vnitřní správa právnické osoby působící jako soukromá vysoká škola tedy zůstává mimo zájem veřejnoprávní regulace, nýbrž je doménou práva soukromého, které upravuje právní formy přístupné soukromoprávním zřizovatelům. Veřejné právo zejména nestanoví, jakým způsobem se členové akademické obce soukromé vysoké školy (k té detailněji níže v textu) podílejí na správě svých záležitostí. Jedním z typických znaků veřejné samosprávy přitom je, že členové určité korporace si volí určité zastupitelské orgány.[57] Jelikož činnost soukromé vysoké školy nemusí vůbec vykonávat pouze korporace, a protože není ani zaručen podíl členů akademické obce na správě dané vysoké školy, můžeme úspěšně pochybovat o tom, že by na soukromých vysokých školách byla vykonávána veřejná samospráva.

Současnou právní úpravu vnitřní správy soukromých vysokých škol pak hodnotíme jako věcně správnou, protože jakékoliv hypotetické samosprávné akademické orgány soukromé vysoké školy (které mj. obsahoval i původní návrh novely)[58] by se nutně dostaly „*do kolize s oprávněnými zájmy zakladatele soukromé školy, které jsou také či spíše zejména podnikatelské*“, jak velmi trefně uvádí D. Hejč s T. Svobodou.[59] Pro úplnost dodejme, že na úrovni mezinárodních lidskoprávních závazků (čl. 13 odst. 4 MPHSKP[60], čl. 29 odst. 2 ÚPD[61]) je chráněna nejen svoboda jednotlivců vzdělávací instituce zřizovat, ale i je řídit. Pokud by tedy stát řízení vzdělávací instituce (soukromé vysoké školy) svěřil nikoliv do rukou jejího zakladatele, ale zaměstnanců (akademických pracovníků) a klientů (studujících), porušoval by právě jeho svobodu řídit vzdělávací instituce.

3.3 Výhradně vnější aspekt akademické samosprávy

Doposud jsme však hovořili pouze o vnitřní rovině samosprávy. Naopak o vnější samosprávě, tedy o určité nezávislosti na státu, smysl hovořit má.[62] Tato nezávislost na státu vyplývá již z práva na vzdělání, respektive z jedné složky souboru práv a svobod takto souhrnně označovaných, totiž ze svobody zřizovat soukromé školy. Ta je chráněna například v čl. 13 odst. 4 MPHSKP, podle kterého je chráněna svoboda „*jednotlivců a organizací zřizovat*

57 REIMER, P. Allgemeines Verwaltungsrecht. Berlin: Springer, 2024, s. 90, m. č. 29; že samosprávu vykonávají zpravidla samosprávné orgány v tuzemském prostředí uvádí SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo,* s. 312–313. Hřebejk pak uvádí, že kromě prostřednictvím volených orgánů může organizované společenství lidí své záležitosti spravovat i přímo (HŘEBEJK, J. Samospráva. In: HENDRYCH, D. Právnický slovník [online]. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfpw64zrguxhgylnn5zxa4tbozqq

58 „Samosprávné akademické orgány soukromé vysoké školy“ však byly nakonec z novely vypuštěny. Již na základě toho je mj. zcela zjevné, že soukromá vysoká škola v souladu s účinnou právní úpravou žádné samosprávné orgány nemá (a neměla ani předtím).

59 HEJČ, D., SVOBODA, T. § 3 Akademická obec vysoké školy, kap. I.5; In: JURNÍKOVÁ, J. et al. *Zákon o vysokých školách. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2025 [cit. 23. 03. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgvpwk232giytg6boonrf6mjzhe4f6mjrgfpxazrt; že nelze zřizovatele soukromé vysoké školy zbavovat vlivu na řízení podotýká také KIEBAŁA, A. Autonomia szkół wyższych. In: WALTOŚ, S., ROZMUS, A., eds. *Szkolnictwo wyższe w Polsce. Ustrój, prawo, organizacja.* Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2016, s. 222.

60 Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, vyhl. pod č. 120/1976 Sb.

61 Úmluva o právech dítěte, vyhl. pod č. 104/1991 Sb.

62 HEJČ, D., SVOBODA, T. *§ 3 Akademická obec vysoké školy,* kap. I.4, I.5.

a řídit výchovné instituce, vždy však za podmínek zachování zásad stanovených v odst. 1 tohoto článku a požadavků, že vzdělání poskytované v takových institucích má odpovídat minimální úrovni stanovené státem". Citované ustanovení primárně zakotvuje negativní povinnosti státu, čímž je chráněna svoboda soukromých aktivit v oblasti školství.[63] Označení „samospráva" zde tedy znamená to stejné co slovo „*samosprávný*" v § 214 odst. 1 o. z.,[64] tedy odluku od státu.[65] Vysokoškolské vzdělání tak je na státu nezávislé i v kontextu soukromého školství (garance jsou zde dle našeho názoru s ohledem na výslovnou úpravu v mezinárodněprávních instrumentech ještě silnější). Diskutabilní je, zda je terminologicky vhodné i zde hovořit o samosprávě vzhledem k tomu, že taková samospráva je jiného charakteru než samospráva veřejných vysokých škol. Navrhujeme tak spíše hovořit o nezávislosti nebo svobodě soukromých škol.

3.4 Dílčí závěr

Soukromé vysoké školy tak nedisponují samosprávou ve stejném smyslu, v jakém je chápána v dogmatice správního práva. Vnitřní samospráva absentuje, jelikož zákon nepředpokládá existenci samosprávných orgánů. Naopak o vnější samosprávě soukromých vysokých škol ve vztahu ke státu hovořit lze, její základy jsou však spíše lidskoprávní – terminologicky vhodnější by tak bylo hovořit o nezávislosti nebo svobodě soukromých škol.

4 Vnitřní předpisy soukromé vysoké školy jako statutární předpisy

Bližší pojednání o problematice samosprávnosti soukromých vysokých škol je předpokladem posouzení, zda jsou vnitřní předpisy soukromých vysokých škol statutárními předpisy tak, jako je tomu na veřejných vysokých školách.[66] Statutární předpisy se jakožto abstraktní forma správní činnosti pojí právě s veřejnou samosprávou, jsou totiž „*především výrazem oprávnění samosprávných korporací vydávat vlastní pravidla formou abstraktních aktů a tím regulovat ty záležitosti, které patří do okruhu jim vymezené samostatné působnosti v oblasti veřejného práva. Jde o tzv. právo autonomní normotvorby, které spočívá v tom, že zákon výslovně připouští, aby určitý subjekt mohl v mezích zákona vydávat předpisy a jimi přímo v rámci své samostatné působnosti reguloval veřejnoprávní záležitosti a upravoval poměry uvnitř korporace*".[67]

Z výše citovaného můžeme dovodit tyto znaky statutárních předpisů:

63 BEITER, D. K. *The Protection of the Right to Education by International Law,* s. 563.

64 *„Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm."*

65 RONOVSKÁ, K. § 214 [Definice spolku, koncepce spolkového práva, svaz]. In: LAVICKÝ, P. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 851, m. č. 4. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk5tlgi2s443cl4zdamjsl44dsx3qmyzdcna

66 Tak např. KUDROVÁ, V. *Hmotněprávní aspekty poplatkové povinnosti studentů veřejných vysokých škol,* s. 54.

67 HENDRYCH, D. Statutární předpisy. In: HENDRYCH, D. et al. *Správní právo. Obecná část* [online]. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 129, m. č. 244. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzpwc2jrguxhm3bxl5ygmmi; dále k statutárním předpisům (a autonomní normotvorbě jako takové) viz zejm. BERAN, K. Autonomní normotvorba. In: GERLOCH, A. et al. *Teorie a praxe tvorby práva.* Praha: ASPI, 2008, s. 112 an.

1) jedná se o abstraktní akt,
2) vydaný samosprávnou korporací v oblasti její samostatné působnosti,
3) upravující vnitřní poměry korporace,
4) v oblasti veřejného práva.

Výše vymezené typové znaky statutárních předpisů je dle našeho názoru nutné vnímat v kontextu nauky o typu. Typový pojem je pojem vymezený řadou typických znaků, jejichž naplnění nezkoumáme jednotlivě jakožto u „běžného" klasifikačního pojmu, nýbrž ve vzájemné souvislosti; jednotlivé typické znaky tak nemusí být naplněny ve stejné míře, dokonce ani nemusí být naplněny všechny takto vymezené typické znaky.[68] Tato nauka se pro statutární předpisy hodí, jelikož pojem statutárního předpisu je v podstatě doktrinální abstrakcí jednotlivých případů takovýchto aktů upravených jednotlivými zvláštními zákony. Jednotlivé projevy této kategorie tak budou do určité míry vykazovat shodné znaky, na druhou stranu zařazení pod typový pojem respektuje, že zákonodárce může zvolit z různých důvodů v jednotlivých případech odlišná dílčí řešení. Pokud však budou společné znaky převažovat nad dílčími rozdíly, je účelné společnou kategorii vytvořit a rozvíjet nauku společně pro tento větší okruh případů. Je však vhodné pod tuto společnou kategorii podřazovat i vnitřní předpisy soukromých vysokých škol?

4.1 Naplnění typických znaků statutárních předpisů

Otázku právní povahy vnitřních předpisů soukromých vysokých škol již v literatuře otevřel J. Staša, dle něhož by měly mít odlišnou povahu od „*podobných*" předpisů veřejných vysokých škol.[69] Tím, zda tomu tak skutečně je, se však ve své stati dále již nezabýval, naopak „*[s] jistou dávkou volnosti*" o nich dále pojednával také jako o statutárních předpisech,[70] tedy formě správní činnosti. Za statutární (resp. stavovské) předpisy je poté ve své stati o zájmové samosprávě označuje také P. Mates.[71] V literatuře dále nacházíme pouze názor V. Kudrové, která bez bližší argumentace tvrdí, že „*pokud soukromá vysoká škola reguluje vnitřními předpisy postavení studentů, činí tak mocensky, na základě svého vrchnostenského postavení.*"[72]

Převažující pojetí tedy vnitřní předpisy soukromých vysokých škol buď ke statutárním předpisům při nejmenším připodobňuje, nebo mezi ně přímo klade rovnítko. Příliš zatím podle našeho názoru nebyla zohledněna odlišná míra samosprávy na soukromých vysokých školách (resp. absentující samospráva vnitřní), jakož i smluvní základ studia na soukromé vysoké škole. Naším prvním úkolem tak je za pomoci výše podané definice statutárních

68 MELZER, F. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace.* Praha: C. H. Beck, 2011, s. 70, m. č. 67; LARENZ, K. *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*. Berlin, Heideberg: Springer, 1992, s. 352–353; BYDLINSKI, F. *Juristische Methodenlehre und Rechtsbegriff*. Wien: Springer, 1991, s. 544.

69 STAŠA, J. O zákonnosti statutárních předpisů vysokých škol. *Správní právo. 2024,* roč. LVII, č. 3, s. 213.

70 Ibid., s. 214. Tento přístup ostatně odpovídá tomu, že v tuzemské administrativněprávní doktríně jsou za statutární předpisy obecně označovány vnitřní předpisy vysokých škol (bez ohledu na druh). Viz FRUMAROVÁ, K. K soudnímu přezkumu a (z)rušení nezákonných stavovských předpisů. *Správní právo. 2024,* roč. LVII, č. 1–2, s. 29.

71 MATES, P. *Státní dozor nad zájmovou samosprávou,* s. 886.

72 KUDROVÁ, V. *Právo na vzdělání a soukromé vysoké školy,* s. 96.

předpisů a s vědomím naznačených východisek ověřit, zda jsou vnitřní předpisy soukromých vysokých škol předpisy statutárními.

Jelikož se jedná o akty, které mají pro blíže neurčený okruh studujících dané vysoké školy regulovat blíže neurčený okruh situací, nelze příliš pochybovat o jejich abstraktní povaze [kritérium 1)]. Naopak je potřeba blíže rozebrat ostatní kritéria.

Výše jsme uzavřeli, že soukromé vysoké školy nejsou samosprávné ve stejném smyslu jako vysoké školy veřejné. Vzhledem k tomu, v jakých právních formách mohou být zakládány, se konečně vůbec nemusí jednat o právnické osoby korporačního typu, stejně tak se může jednat o fundace nebo ústavy (soukromého práva). Požadavek na existenci samosprávné korporace by nicméně mohl být vnímán trochu volněji: není nutně potřeba, aby zde byla korporace ve smyslu formálním (tedy jako samostatný subjekt práva), postačila by pouze existence jisté *quasi* korporační struktury, která je nadána způsobilostí spravovat své vlastní záležitosti, avšak působí v rámci soukromé vysoké školy jakožto subjektu práva. Jakkoliv by toto řešení bylo z teoretického pohledu nezvyklé, zákonodárce by jej nejspíše mohl zvolit. Nastíněnému závěru by ostatně odpovídala i platná právní úprava. § 3 z. v. š. totiž hovoří o akademické obci, od níž bývá akademická samospráva odvozována,[73] v kontextu všech vysokých škol bez ohledu na jejich druh.

V rámci samosprávných korporací je typické, že jejich členové mají právo se určitým způsobem podílet na správě záležitostí dané korporace.[74] Výše jsme však poukázali na to, že soukromé vysoké školy žádné samosprávné orgány zřizovat nemusí, stejně tak nemusí zřizovat ani žádné *quasi* orgány (tedy struktury, které nejsou formálně vzato orgánem právnické osoby – soukromé vysoké školy – přesto však jako takové působí). Neexistence takovýchto orgánů, které by vnitřní předpisy vydávaly, tak hovoří proti závěru, že by vnitřní předpisy soukromé vysoké školy byly akty vydané samosprávnou korporací v oblasti její samostatné působnosti [kritérium ad 2)].

S tím ostatně souvisí i otázka povahy akademické obce soukromé vysoké školy, resp. povaha členství v ní. Na veřejné vysoké škole má členství v akademické obci povahu členství v dané veřejnoprávní korporaci. Veřejná vysoká škola ostatně jakožto veřejnoprávní korporace, tedy právnická osoba založená na personálním základě, členy potřebuje (viz § 210 odst. 1 o. z.). U soukromé vysoké školy ale vzhledem k možným právním formám neplatí, že by vůbec nutně potřebovala členy (může být totiž zřízena i v jiné formě než jako právnická osoba korporačního typu – § 39 odst. 1 z. v. š. hovoří toliko o právnické osobě). Bude-li však zřízena v některé z korporačních forem, pak mohou být její členové „verbováni" odjinud než z akademické obce, opět v závislosti na zvolené právní formě.[75] Jaký smysl pak má vymezení akademické obce v kontextu soukromých vysokých škol?

73 HEJČ, D., SVOBODA, T. *§ 3 Akademická obec vysoké školy,* kap. I.3.

74 Viz HŘEBEJK, J. Samospráva.; obdobně i REIMER, P. *Allgemeines Verwaltungsrecht,* s. 90, m. č. 29.

75 Bude se tak jednat typicky o společníky s. r. o. nebo akcionáře a. s. Vyloučit ale nelze ani takové uspořádání, že se studující a/nebo akademičtí pracovníci sdruží ve formě spolku nebo družstva a budou prostřednictvím této korporace vykonávat činnost soukromé vysoké školy. I v takovém případě však podle našeho názoru nelze vyloučit vzdělávání/zaměstnávání osob „zvenčí".

Vyjma § 4 odst. d) z. v. š. upravujícího právo členů akademické obce volit zastupitelské akademické orgány, kteréžto ustanovení však na soukromé vysoké školy nutně nedopadá,[76] již zákon o vysokých školách v právní úpravě, která se na soukromé vysoké školy vztahuje, nikdy nepoužívá pojem akademické obce v takovém smyslu, že by bylo možno dovodit členský vztah v nějaké samosprávné korporaci (nebo *quasi* korporační struktuře). V části třetí z. v. š. je pojem akademické obce použit pouze jedenkrát, a to v ustanovení § 39 odst. 4 písm. f), podle kterého „*[ž]ádost o udělení státního souhlasu obsahuje návrh vnitřních předpisů upravujících organizaci a činnost soukromé vysoké školy a postavení členů akademické obce*". Pojem akademické obce zde přitom může podle našeho názoru dobře plnit funkci legislativní zkratky: zákonodárce tedy normuje, že se má vnitřním předpisem upravit postavení (tedy práva a povinnosti) akademických pracovníků a studujících, aniž by nutně normoval, že se tak děje statutárním předpisem v rámci akademické samosprávy. Obdobně můžeme podle našeho názoru chápat pojem akademické obce, je-li použit i v částech čtvrté a následující z. v. š., které mají primárně upravovat otázky společné pro všechny vysoké školy.

Pokud tedy hovoří z. v. š. o studujících soukromých vysokých škol jakožto o členech jejich akademické obce, nelze podle našeho názoru dovozovat, že by snad měli mít postavení členské jako studující veřejných vysokých škol, nebo alespoň postavení členskému se blížící. Tomu ostatně odpovídá i pojetí vztahu studujících a soukromé vysoké školy jakožto pojetí soukromoprávního smluvního. Studující jsou vlastně klienty soukromé vysoké školy, kteří mají ze smlouvy právo vůči soukromé vysoké škole na plnění v podobě vysokoškolského vzdělání, a rovněž odpovídající povinnosti. Sami se však (ve výchozím nastavení) v rozhodující míře nepodílejí na činnosti soukromé vysoké školy, nejsou za tím účelem začleněni do její organizační struktury (jako typicky zaměstnanci), jedná se tak proto podle našeho názoru spíše o subjekty stojící vně soukromé vysoké školy. Nelze vyloučit přijetí odlišného řešení, ze současné právní úpravy však dle našeho soudu vzhledem k výše uvedenému takovéto řešení nevyplývá. Uzavíráme tak, že vnitřní předpisy soukromé vysoké školy ve vztahu ke studujícím nenaplňují znak statutárních předpisů spočívající v regulaci vnitřních poměrů samosprávné korporace [kritérium ad 3)].

V neposlední řadě není podle našeho názoru naplněno ani kritérium ad 4), tedy že se má jednat o akty v oblasti veřejného práva. Jakkoliv v tomto textu vycházíme ze zásadně smluvní povahy vztahu studujících a soukromé vysoké školy, nevylučujeme, že vedle globálního soukromoprávního vztahu mezi studujícími a soukromými vysokými školami budou vznikat dílčí veřejnoprávní vztahy.[77] Vnitřní předpisy soukromé vysoké školy nicméně regulují především otázky spojené se samotným průběhem studia, tedy otázky spadající do sféry soukromého práva. Pochybnosti by mohly vznikat pouze v rámci disciplinárního řádu pro studenty [§ 41 odst. 2 písm. d) z. v. š.] a té části statutu, která obsahuje „*pravidla rozhodování o právech a povinnostech studentů*" [§ 41 odst. 3 písm. k) z. v. š.]. Tyto problematické oblasti však s ohledem na rozsah vyhrazujeme k samostatnému zpracování, budeme-li proto hovořit

[76] SVOBODA, T. *§ 4 Akademické svobody a akademická práva,* kap. V.3.

[77] Viz II. ÚS 2694/24, bod 16.

o vnitřních předpisech soukromé vysoké školy, činíme tak s výhradou, že pro tyto dvě dílčí oblasti upravené vnitřními předpisy nemusí být naše závěry zcela přiléhavé.[78]

Podpůrně můžeme zmínit i skutečnost, že zákon vnitřní předpisy soukromé vysoké školy nikterak blíže neupravuje nad rámec jejich výčtu,[79] jakož nutnosti jejich registrace (viz § 41 z. v. š.). Nereguluje tak proces jejich vydávání, který je v souladu s § 41 zcela na vůli této právnické osoby, resp. jejích orgánů (typicky na vůli výkonného orgánu, příp. osoby výkonným orgánem pověřené).[80] To poněkud paradoxně uvádí i V. Kudrová,[81] která se domnívá, že vnitřní předpisy soukromé vysoké školy jsou veřejně mocenskými akty, resp. projevem samosprávné působnosti soukromé vysoké školy. Dle našich závěrů jsou však fakticky akty jednostranně vydávanými z vůle některého z orgánů právnické osoby působící jako soukromá vysoká škola, kterými se upravují především soukromoprávní otázky. Jako takové je třeba na ně pohlížet jako na akty soukromoprávní povahy. Veřejnoprávní předpis (z. v. š.) pouze ukládá povinnost tyto soukromoprávní akty vydat a nechat je registrovat orgánem státní správy, konkrétně MŠMT. Ze soukromoprávního aktu se přitom podle našeho názoru nestane akt veřejnoprávní toliko jeho případnou registrací (tedy obsahovou aprobací) dle veřejnoprávních předpisů, podobně jako se ze smlouvy nestane veřejnoprávní akt jejím zveřejněním v registru smluv.

4.2 Komparativní pohled

Námi prezentovaný závěr není nikterak neobvyklý v kontextu příbuzných právních řádů. Podle německé doktríny nemají soukromé vysoké školy právo vydávat statutární předpisy *(Satzungsrecht).*[82] Na tomto místě považujeme za účelné alespoň v krátkosti představit koncepci statutárních předpisů, která se v Německu uplatňuje. Statutární předpisy se považují za zákony v materiálním smyslu, které mohou vydávat na základě zákonného zmocnění nestátní svazy;[83] jako takové jsou považovány za součást objektivního práva.[84] Vydávány

78 V případě disciplinární odpovědnosti studujících však můžeme pochybovat o tom, že se jedná o disciplinární odpovědnost ve smyslu administrativněprávním, která je spojována s vnitřními poměry určité entity (PRÁŠKOVÁ, H. Správní disciplinární delikty. In: HENDRYCH, D. et al. *Správní právo. Obecná část* [online]. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 321–322, m. č. 609. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgzpwc2jrguxggyjvl5vwcmrql5sgioa; SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo,* s. 221.) Obdobné pochybnosti vznáší i STAŠA, J. Správní disciplinární delikty. In: MATES, P. et al. *Základy správního práva trestního,* s. 213. Lze dodat, že i v Německu je obecně přijímáno, že disciplinární delikty studentů soukromých vysokých škol jsou soukromými, nikoliv veřejnými disciplinárními delikty. Viz např. LORENZ, D. *§ 70,* s. 10, m. č. 17. V Rakousku poté nemůže být ohledně soukromé povahy pochyb s ohledem na § 11 odst. 1 PrivHG.

79 A v případě statutu také jeho základního obsahu.

80 To plyne i z § 41 odst. 3 písm. f) z. v. š.

81 *„Pro vnitřní předpisy soukromých vysokých škol platí, že proceduru jejich přijímání, jako i příslušné orgány, které v ní vykonávají svou působnost, stanoví školy samy, a to právě formou vnitřního předpisu."* (KUDROVÁ, V. *Hmotněprávní aspekty poplatkové povinnosti studentů veřejných vysokých škol,* s. 56.)

82 MORGENROTH, C. *Hochschulstudienrecht und Hochschulprüfungsrecht,* s. 92, m. č. 304.

83 BROX, H., WALKER, W.-D. *Allgemeiner Teil des BGB.* München: Franz Vahlen Verlag, 2024, s. 6, m. č. 6.

84 ELLERBROK, T. *Die öffentlich-rechtliche Satzung.* Tübingen: Mohr Siebeck, 2020, s. 69.

jsou právnickými osobami veřejného práva v rámci jim zákonem svěřené autonomie.[85] Z pohledu právního dualismu se jedná o akty veřejnoprávní,[86] vydávané institucemi nadanými vrchnostenským působením.[87] Německé soukromé vysoké školy statutární předpisy vydávat nemohou, jelikož se jedná o subjekty soukromého práva. Otázky spojené se studiem upravují toliko soukromoprávně, typicky smlouvou o studiu.[88]

Rakouský PrivHG[89] na rozdíl od německé úpravy sice v § 5 odst. 1 (shodně jako český z. v. š.) povolává soukromé vysoké školy k vydávání aktů, jež formálně označuje za statuty – statutární předpisy *(Satzung),* které mj. musí obsahovat „*ustanovení týkající se studia*" (§ 5 odst. 2 PrivHG),[90] rakouská doktrína zabývající se vysokoškolským právem však jednotně dovozuje, že jde o soukromoprávní akty.[91] Jejich soukromoprávní povahy si je vědom i rakouský zákonodárce, důvodová zpráva k předchozímu zákonu[92] totiž zdůrazňuje, že povaha předpisů soukromých vysokých škol a veřejných vysokých škol je odlišná.[93] Konkrétně, jak již bylo uvedeno, prvně jmenované nejsou na rozdíl od těch druhých veřejnomocenskými akty.[94] Studenta mohou zavazovat pouze jako obchodní podmínky (k tomu viz níže).

---

85 BVerfG, Urteil vom 14. 7. 1959 - 2 BvF 1/58. Publikováno v *Neue Juristische Wochenschrift* [online]. 1959, roč. 12, č. 35, s. 1533. Dostupné z: https://beck-online.beck.de/Dokument?VPath=bibdata%2Fzeits%2Fnjw%2F1959%2Fcont%2Fnjw.1959.1531.1.htm.

Výslovnou úpravu obsahuje § 65 odst. 1 LVwG SH [Allgemeines Verwaltungsgesetz für das Land Schleswig-Holstein (Landesverwaltungsgesetz – LVwG –) in der Fassung vom 2. Juni 1992 (GVOBl. Schl.-H. S. 243, ber. S. 534) GS Schl.-H. II, Gl.Nr. 20-1 Zuletzt geändert durch Art. 1 ÄndG zum LandesverwaltungsG vom 26. 3. 2025 (GVOBl. Schl.-H. Nr. 51)], který právo vydávat statutární předpisy přiznává obcím, okresům, úřadům, veřejnoprávním korporacím nenadaným územní samosprávou a k tomu právně způsobilým ústavům a nadacím veřejného práva. Právní úprava Šlesvicka-Holštýnska je sice v Německu ojedinělá, lze z ní však do jisté míry vyjít i pro ostatní země a Spolek (ELLERBROK, T. *Die öffentlich-rechtliche Satzung,* s. 61–62).

86 ELLERBROK, T. *Die öffentlich-rechtliche Satzung,* s. 76.

87 Ibid., s. 82.

88 MORGENROTH, C. *Hochschulstudienrecht und Hochschulprüfungsrecht,* s. 92, m. č. 304.

89 Bundesgesetz über Privathochschulen (Privathochschulgesetz – PrivHG), BGBl. I 77/2020 idF 50/2024.

90 Rozsah studijních záležitostí, které je soukromá vysoká škola ve vnitřních předpisech povinna upravit poté (pouze demonstrativně) vypočítává § 12 PrivHG. Jedná se o problematiku přijetí ke studiu, jeho pokračování a přerušení, pozbytí platnosti přijetí ke studiu aj.

91 GRIMBERGER, M., ZU HOHENLOHE, D. Der neue Rechtsrahmen für Privathochschulen und -universitäten. *Zeitschrift für Hochschulrecht.* 2021, roč. 20, č. 1, s. 26. DOI: https://doi.org/10.33196/zfhr202101002001; GRIMBERGER, M., HUBER, S. Privatuniversitäten. In: GRIMBERGER, M. et al. *Handbuch des österreichischen Hochschulrechts.* Wien, Graz: NWV Neuer Wissenschaftlicher Verlag, 2018, s. 295; HAUSER, W. et al. Aktuelle Entwicklungen im Hochschulrecht. *Zeitschrift für Hochschulrecht* [online]. 2018, roč. 17, č. 1, s. 16. Dostupné z: https://biblioscout.net/article/99.140005/zfhr201801000201; PERTHOLD-STOITZNER, B. *Hochschulrecht im Strukturwandel,* s. 183; GRIMBERGER, M., HUBER, S. *Das Recht der Privatuniversitäten.* Wien, Graz: NWV Neuer Wissenschaftlicher Verlag, 2012, s. 112, m. č. 2.

92 Důvodová zpráva k PrivHG nic neuvádí k předpisům soukromých vysokých škol z hlediska jejich povahy. PrivHG však převzal úpravu obsaženou v předchozím předpisu s naprostým minimem změn GRIMBERGER, M., ZU HOHENLOHE, D. *Der neue Rechtsrahmen für Privathochschulen und -universitäten,* s. 20–26. V rozsahu řešené problematiky nedoznal PrivHG změn žádných.

93 *1222 der Beilagen XXIV. GP - Regierungsvorlage - Vorbl. u. Erläut. QSRG* [online], s. 27 [cit. 08. 03. 2025]. Dostupné z: https://www.parlament.gv.at/dokument/XXIV/I/1222/fname_222410.pdf

94 Na to ostatně upozorňuje i STÖGER, K. *Die Geschichte des österreichischen Privatuniversitätenrechts 1999 bis 2012 - Blicke zurück und nach vorne,* s. 791, pozn. 57.

Přestože německé právní prostředí vychází z odlišné koncepce statutárních předpisů než tuzemské, mohou být německé závěry i pro účely tohoto textu relevantní alespoň co se týče kvalifikace vnitřních předpisů soukromých vysokých škol jako aktů soukromoprávních. Bližší je našemu právnímu prostředí úprava rakouská, která ve veřejnoprávním předpisu shodně předpokládá vydání vnitřních předpisů, aniž by to mělo vliv na jejich klasifikaci jako aktů soukromoprávních. Máme tak za to, že námi provedený komparativní exkurs ospravedlňuje prezentovaný závěr o soukromoprávní povaze vnitřních předpisů soukromých vysokých škol.

4.3 Dílčí závěr

Na základě výše podaného rozboru docházíme k závěru, že vnitřní předpisy soukromé vysoké školy nelze považovat za statutární předpisy, jelikož v rozhodující míře nenaplňují žádný z typických znaků statutárních předpisů. Institut statutárních předpisů je spojen s regulací vnitřních otázek samosprávné korporace v oblasti veřejného práva. Soukromé vysoké školy ale nejsou samosprávné ve smyslu administrativněprávním, svými vnitřními předpisy upravují postavení osob stojících vně, a to pro oblast soukromého práva. Tyto akty proto mohou být toliko akty soukromoprávními, což odpovídá soukromoprávní povaze vztahu studenta a soukromé vysoké školy. Umožňuje však soukromé právo vydávání aktů, které se budou ve vztahu ke studujícím svými účinky blížit statutárním předpisům? A je vůbec koncepce vnitřních předpisů soukromých vysokých škol jakožto aktů soukromoprávních slučitelná se zákonem o vysokých školách? Odpověď poskytne následující podkapitola.

5 Vnitřní předpisy soukromé vysoké školy jako obchodní podmínky

Civilní soudy (na rozdíl od v předchozí kapitole citované literatury a judikatury NSS) v zásadě nezpochybňují smluvní povahu studia na soukromé vysoké škole.[95] Z toho, že se zabývají právy a povinnostmi vyplývajícími z vnitřních předpisů[96] lze poté dovodit, že je implicitně také pojímají jako akty soukromoprávní povahy. Civilní judikatura je však prosta jakéhokoliv zamyšlení nad důvody, z jakých by mohli být studující z těchto předpisů zavázáni, přístup soudů je tak zcela arbitrární. Tyto úvahy absentují i v nedávném rozhodnutí Nejvyššího soudu (týkajícího se registrace – k tomuto institutu viz níže), kde judikoval, že pokud vnitřní předpis soukromé vysoké školy (upravující úhradu za vzdělání) není registrován MŠMT (jak vyžaduje z. v. š.), „*nenab[ude] tudíž podle § 36 odst. 4 zákona o vysokých školách*

95 Viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2024, sp. zn. 33 Cdo 2186/2024; ze dne 30. 7. 2024, č. j. 33 Cdo 2443/2023–328; ze dne 24. 4. 2024, sp. zn. 33 Cdo 2156/2023; ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4532/2014. Z judikatury soudů nižších stupňů např. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 9. 2022, č. j. 17 Co 122/2022–128, a rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 8. 2023, č. j. 61 Co 123/2023–69.

96 Viz např. níže citovaná judikatura. Jinak ojediněle rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2024, sp. zn. 25 Co 107/2024, odst. 45, kde soud uvádí, že není jakožto civilní soud oprávněn přezkoumávat platnost či neplatnost vnitřních předpisů soukromé vysoké školy, jelikož jde o správní akty.

platnost a nevyplývají tudíž z něho práva a povinnosti k úhradě poplatků za studium".[97] Z toho poté poněkud podivně a bez jakékoliv argumentace odvodil, že v takovém případě „*[n]elze […] dovodit, že strany sjednaly poplatky, které se žalovaná zavázala v případě předčasného ukončení studia uhradit. Totéž se týká i poplatku podle tzv. administrativního ceníku.*"[98] Nejvyšší soud tak judikoval, že pokud soukromá vysoká škola nemá poplatky spojené se studiem[99] zakotvené v řádně registrovaném vnitřním předpise, tak ve smlouvě o studiu sjednaná úplata mezi studentem a soukromou vysokou školou není sjednána platně.[100]

Zajímavý je navazující nález Ústavního soudu, kterým Ústavní soud zrušil shora uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu pro nepřezkoumatelnost. Ústavní soud mj. zdůraznil, že v rozhodnutí Nejvyššího soudu „*absentuje především širší úvaha nad výkladem pojmu ‚vnitřní předpis soukromé vysoké školy' […].*"[101] Ústavní soud se však dále i s ohledem na svou úlohu pouze omezil na domněnku, že „*pokud smlouva uzavřená mezi soukromou vysokou školou a uchazečem/uchazečkou (studentem/studentkou) obsahuje odkaz na vnitřní předpis, který stanoví výši poplatků za studium (popř. na jiné vnitřní předpisy upravující práva a povinnosti smluvních stran), lze na takový vnitřní předpis zřejmě nahlížet materiálně i jako na (quasi) ‚obecné obchodní podmínky', ve smyslu občanskoprávním.*"[102] Je nastíněný přístup Ústavního soudu následováníhodný? Na to odpovíme ve zbytku textu.

5.1 Vnitřní předpisy soukromých vysokých škol z pohledu formálního a materiálního pojetí obchodních podmínek

Z pohledu teorie soukromého práva můžeme rozlišit dvojí pojetí obchodních podmínek, formální a materiální. Podle formálního pojetí obchodních podmínek jsou obchodní podmínky taková ujednání, která nejsou obsažena v těle smlouvy, a tedy ani kryta podpisem (jinak vyjádřeným souhlasem) stran. Místo toho jsou tato ujednání obsažena v jiném dokumentu, případně v jiné části dokumentu (např. na druhé straně listiny).[103] Do smlouvy jsou pak tato ujednání vztažena odkazem.[104]

Ve světle materiálního pojetí obchodních podmínek jsou obchodní podmínky veškerá ujednání, která předem připraví jedna strana smlouvy za tím účelem, aby byla použita ve více případech s tím, že se o nich nebude individuálně vyjednávat.[105] Z hlediska formálního se

97 Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2024, č. j. 33 Cdo 2443/2023–328.

98 Ibid. Závěr NS poté nekriticky přebírá rozsudek KS v Praze ze dne 1. 10. 2024, č. j. 22 Co 137/2024–205.

99 Dnes označované z. v. š. jako „úhrady spojené se studiem na soukromé vysoké škole".

100 Tento názor zastával i soud prvního stupně (rozsudek Okresního soudu ve Frýdku Místku ze dne 22. 7. 2022, č. j. 14 C 259/2021-121).

101 II. ÚS 2694/24, odst. 23.

102 Ibid., odst. 26.

103 ŠILHÁN, J. § 1751 [Obchodní podmínky]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. *Občanský zákoník. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2024, m. č. 1 [cit. 08. 03. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgrpw2nrql4zs443cl4zdamjsl44dsx3qmyytonjr#

104 Ibid.

105 BEJČEK, J. et al. *Obchodní podmínky* [online]. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016, s. 19. Dostupné z: https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Bejcek_Obchodni_podminky.pdf

podle tohoto pojetí ani nevyžaduje, aby byla ujednání obsažena mimo vlastní tělo smlouvy. I pokud jsou přímou součástí smlouvy, bude se jednat o obchodní podmínky, pokud jsou daná ujednání zamýšlena pro opakované použití.[106]

Formální pojetí obchodních podmínek v tuzemské soukromoprávní diskusi převažuje.[107] Na podporu tohoto pojetí se uvádí, že o. z. v případě obchodních podmínek operuje za účelem jejich vtělení s odkazem ve smlouvě.[108] Dále literatura argumentuje tím, že v německém právu, které je čelným představitelem materiálního pojetí, neexistuje obecná úprava ochrany slabší strany a adhesních smluv; kontext a funkce úpravy obchodních podmínek jsou tedy jiné.[109] V tomto textu tedy primárně vyjdeme z formálního pojetí obchodních podmínek. Materiální pojetí přesto zvážíme rovněž, jelikož je zajímavé pro komparativní pohled nabízený níže v textu.

Vyjdeme-li z toho, že povinnost studenta platit za studium na soukromé vysoké škole má smluvní základ,[110] bude rovněž potřeba smluvně sjednat výši úplaty. Pomineme-li nyní sektorovou regulaci vysoké školství, přichází v úvahu několik způsobů, jak toho docílit. Výše úplaty tak může být sjednána přímo ve smlouvě, nebo může být sjednána právě s odkazem na obchodní podmínky, jejichž funkci může plnit vnitřní předpis soukromé vysoké školy. Z hlediska formálního bude pasáž vnitřního předpisu představovat ujednání o výši úplaty, které není „kryto" podpisem smlouvy, ale toliko odkazem. Budou-li kromě inkorporace splněny i další podmínky stanovené v § 1751 odst. 1 o. z., tedy připojení obchodních podmínek nebo jejich známost, budou tato ujednání inkorporována do smlouvy. Rovněž z materiálního pojetí by vnitřní předpis upravující výši úplaty představoval obchodní podmínky. Soukromá vysoká škola by totiž zvolila tento způsob kontraktace právě proto, aby nemusela výši úplaty sjednávat individuálně s každým studentem.

5.2 Komparativní pohled

Obdobný závěr je ostatně dovozován i v příbuzných právních řádech. Jak jsme již vyjádřili v předchozí kapitole, německé soukromé vysoké školy nemají (samosprávnou) pravomoc autoritativně stanovovat práva a povinnosti studujících. Vzájemné vztahy proto budou upraveny smluvně, přičemž jednotlivé otázky vysokoškolského studia budou do smlouvy vneseny jakožto obchodní podmínky.[111] Připomeňme však, že německé právo vychází z mate-

106 Ibid., s. 20.

107 Tak ŠILHÁN, J. *§ 1751 [Obchodní podmínky],* č. 1.; s odkazem BEJČEK, J. et al. *Obchodní podmínky,* s. 19–20.; HULMÁK, M. § 1751 [Odkaz na obchodní podmínky]. In: HULMÁK, M. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 151, m. č. 4–8. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwk5tlgezs443cl4zdamjsl44dsx3qmyytonjr; materiální pojetí zastávají PELIKÁNOVÁ, I., PELIKÁN, R. § 1751 [Obchodní podmínky]. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721–2520)* [online]. Praha: Wolters Kluwer, 2021 [cit. 08. 03. 2025]. Dostupné z: https://www.aspi.cz/products/lawText/13/11409/1751/komentar-wkcr-c-89-2012-sb-obcansky-zakonik-komentar-svazek-v-1721-2520#pa_1751

108 ŠILHÁN, J. *§ 1751 [Obchodní podmínky],* m. č. 2.

109 BEJČEK, J. et al. *Obchodní podmínky,* s. 20.

110 Viz II. ÚS 2694/24, odst. 16.

111 MORGENROTH, C. *Hochschulstudienrecht und Hochschulprüfungsrecht,* s. 44, m. č. 105.

riálního pojetí obchodních podmínek. Z § 305 odst. 1 věty druhé BGB[112] pak mimo jiné vyplývá, že je nerozhodné, jestli jsou obchodní podmínky formálně na jiné listině nebo jsou inkorporovány přímo do těla smlouvy.[113] Pokud zvážíme situaci, že soukromá vysoká škola vydá obchodní podmínky jako *quasi* vnitřní předpis, bude podle § 305 odst. 2 BGB potřeba tyto obchodní podmínky řádně inkorporovat do smlouvy výslovným odkazem (písemným, ale i ústním).[114] Dále je potřeba druhé straně umožnit seznámení se s celým obsahem smluvních podmínek,[115] kterýžto požadavek bude zpravidla naplněn, pokud bude druhé straně před nebo nejpozději při uzavření smlouvy předán výtisk, případně bude obsah smluvních podmínek sdělen ústně.[116] V neposlední řadě je potřeba souhlas druhé strany s platností obchodních podmínek (výslovný nebo konkludentní).[117] Právní situace tedy nebude v německém právu i přes odlišné pojetí obchodních podmínek natolik rozdílná oproti té, kterou jsme nastínili pro obecnou úpravu o. z. Soukromá vysoká škola tak může vydat *quasi* vnitřní předpis upravující např. výši školného, který pak bude potřeba do smlouvy řádně inkorporovat.[118]

Rakouský PrivHG[119] sice shodně jako z. v. š. ukládá soukromým vysokým školám povinnost přijmout vnitřní předpisy, rakouská doktrína zabývající se vysokoškolským právem však dovozuje, že vnitřní předpisy soukromých vysokých škol jsou akty soukromého práva, resp. že ve vztahu ke studentům mají povahu srovnatelnou s obchodními podmínkami.[120] Jak uvádějí kupř. M. Grimberger a S. Huber: „*Zatímco vnitřní předpisy [...] a rozvojové plány [...] [veřejných] univerzit je nutno kvalifikovat jako nařízení a tím pádem jako nástroje vrchnostenské veřejné správy, jedná se v případě uvedených dokumentů soukromých univerzit z hlediska jejich povahy o akty soukromého práva [...] srovnatelné s obchodními podmínkami a jako takové se stávají součástí smlouvy*

---

112 Bürgerliches Gesetzbuch idF der Bekanntmachtung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), zuletzt geändert durch Art. 1 G zur Umsetzung des Urteils des Bundesverfassungsgerichts zur Vaterschaftsanfechtung vom 29. 3. 2026 (BGBl. 2026 I Nr. 83).

113 BECKER, J. § 305 Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag. In: HAU, W., POSECK, R., eds. *BeckOK BGB* [online]. München: C. H. Beck, 2024, m. č. 31. Dostupné z: https://beck-online.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%2Fkomm%2Fbeckokbgb_73%2Fbgb%2Fcont%2Fbeckokbgb.bgb.p305.htm

114 FORNASIER, M. § 305 Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag. In: SÄCKER, F. J. et al., eds. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 2. Schuldrecht – Allgemeiner Teil I* [online]. München: C. H. Beck, 2022, m. č. 66–67. Dostupné z: https://beck-online.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%2Fkomm%2Fmuekobgb_9_band2%2Fbgb%2Fcont%2Fmuekobgb.bgb.p305.htm

115 BECKER, J. § 305 *Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag,* m. č. 54.

116 FORNASIER, M. *§ 305 Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag,* m. č. 74.

117 BECKER, J. *§ 305 Einbeziehung Allgemeiner Geschäftsbedingungen in den Vertrag,* m. č. 67.

118 Obdobně ve vztahu k regionálním školám viz SURWEHME, A. Schulvertragrecht. In: KELLER, J., KRAMPEN, I., SURWEHME, A., eds. *Das Recht der Schulen in Freier Trägerschaft.* Baden-Baden: Nomos, 2021, s. 218–219, m. č. 17.

119 Bundesgesetz über Privathochschulen (Privathochschulgesetz – PrivHG), BGBl. I 77/2020 idF 50/2024.

120 GRIMBERGER, M., ZU HOHENLOHE, D. *Der neue Rechtsrahmen für Privathochschulen und -universitäten,* s. 26; shodně také GRIMBERGER, M., HUBER, S. *Privatuniversitäten,* s. 295; HAUSER, W. et al. *Aktuelle Entwicklungen im Hochschulrecht,* s. 16, pozn. 131; PERTHOLD-STOITZNER, B. *Hochschulrecht im Strukturwandel,* s. 188; GRIMBERGER, M., HUBER, S. *Das Recht der Privatuniversitäten,* s. 99, m. č. 17.

o studiu uzavřené mezi studentem a soukromou vysokou školou."[121] Povahu soukromoprávních aktů srovnatelných s obchodními podmínkami mají nejenom vnitřní předpisy soukromé vysoké školy ale i jiné instituty mající původ ve veřejnoprávních předpisech, např. studijní plán.[122]

Z pohledu teorie soukromého práva přitom rakouské právo shodně vychází z materiálního pojetí obchodních podmínek.[123] Definici obchodních podmínek ostatně tamní doktrína přebírá z německého práva.[124] Pro jejich inkorporaci do smlouvy je potřeba konsensu stran, resp. souhlasu druhé strany, který může být výslovný i konkludentní.[125] Stejně jako pro německé právo proto i v kontextu rakouského práva máme za to, že právní situace není natolik odlišná od té v českém právu a závěry rakouské doktríny proto mohou být jakožto inspirace relevantní.

Letmý pohled do příbuzných právních řádů tak podle našeho názoru podporuje závěr o povaze vnitřních předpisů soukromých vysokých škol jakožto aktů soukromého práva srovnatelných ve vztahu ke studujícím s obchodními podmínkami. Bližší je nám v této otázce právo rakouské, které obsahuje úpravu vnitřních předpisů soukromých vysokých škol, tamní doktrína nicméně uzavírá, že se svou povahou jedná o obchodní podmínky. Německé právo pak institut vnitřních předpisů *(Satzung)* soukromých vysokých škol nezná, nicméně funkce vnitřních předpisů zde zase může být dosažena pomocí institutu obchodních podmínek.

5.3 Inkorporace vnitřních předpisů do smlouvy ve světle sektorové regulace

Jak jsme již uvedli výše, řešení dle obecného soukromého práva korespondující i s řešením příbuzných právních řádů nelze s ohledem na sektorovou regulaci v z. v. š. přejmout bez dalšího. Dá se totiž jednak namítat, že vnitřní předpisy soukromých vysokých škol nejsou obchodní podmínky, jelikož existenci tohoto dokumentu přímo předvídá zákon, jednak se dá namítat, že vnitřní předpisy není potřeba do smlouvy inkorporovat vzhledem ke zvláštní úpravě obsažené v z. v. š.

Ve vztahu k první námitce můžeme poukázat na to, že náš právní řád v některých případech předpokládá existenci určitého dokumentu, který má upravit některé otázky smluvního vztahu. Tak například v případě ubytování (krátkodobého nájmu) § 2326 o. z. předpokládá existenci ubytovacího řádu, ve kterém má být upravena splatnost úplaty za ubytování. Doktrína však dovozuje, že ubytovací řád bude pro strany závazný, pouze pokud se stane

121 GRIMBERGER, M., HUBER, S. *Privatuniversitäten,* s. 295., překl. aut.

122 PERTHOLD-STOITZNER, B. *Hochschulrecht im Strukturwandel,* s. 188. Studijní plán zmiňuje i český z. v. š. v § 44 odst. 3.

123 Viz RIEDLER, A. § 864a ABGB. In: SCHWIMANN, M., KODEK, G., eds. *ABGB Praxiskommentar. Band 5. §§ 859–937 ABGB, WucherG. Allgemeines Vertragsrecht.* Wien: LexisNexis, 2021, s. 122, m. č. 4.

124 RUMMEL, P. § 864a. In: RUMMEL, P., ed. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Mit IPRG, EVÜ, EheG, MRG, WGG, WEG, BTVG, HeizKG, KSchG. In zwei Bänden. 1. Band, §§ 1 bis 1174 ABGB.* Wien: Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2000, s. 1295, m. č. 1.

125 RIEDLER, A. *§ 864a ABGB,* s. 128, m. č. 10.

součástí smlouvy například podle úpravy obchodních podmínek.[126] Obdobně § 6 zákona o poštovních službách[127] předpokládá existenci poštovních podmínek, které mají charakter obchodních podmínek.[128] Z uvedeného vyplývá, že pokud zákon předpokládá existenci určitého dokumentu upravujícího některé aspekty smluvního vztahu – a ať jej nazve jakkoliv – není to samo o sobě důvodem, proč tento dokument nepovažovat materiálně za obchodní podmínky.

S ohledem na znění § 63 odst. 2 z. v. š. bychom mohli dovozovat, že vnitřní předpisy soukromých vysokých škol není možné považovat za obchodní podmínky podléhající inkorporaci do smlouvy, jelikož citované ustanovení výslovně stanoví povinnost studujících dodržovat vnitřní předpisy vysoké školy, aniž by rozlišovalo mezi jednotlivými druhy vysokých škol. Přidržíme-li se našeho závěru, že se nemůže jednat o statutární předpisy, nabízelo by se pouze takové řešení, že se sice jedná o obchodní podmínky, ty však není do smlouvy nutné inkorporovat odkazem, jelikož se uplatní ze zákona. Takováto koncepce by nebyla z komparativního pohledu úplně neobvyklá. Rakouské právo totiž zná uplatnění obchodních podmínek ze zákona.[129] Pro vnitřní předpisy soukromých vysokých škol však v Rakousku nic takového neplatí, jelikož PrivHG nemá úpravu srovnatelnou s § 63 odst. 2 z. v. š.

Podle našeho názoru je § 63 odst. 2 z. v. š. nezbytný ve vztahu k veřejným a státním vysokým školám. Na těchto školách není jiný způsob, jak dosáhnout závaznosti vnitřních předpisů ve vztahu ke studujícím[130] – povinnosti lze totiž ukládat toliko na základě zákona (čl. 4 odst. 1 LZPS). Ve vztahu k soukromým vysokým školám se však nabízí závěr, že z. v. š. obsahuje v citovaném ustanovení zakrytou mezeru v zákoně, jelikož dopadá na více situací, než by podle svého smyslu a účelu mělo.[131] Vztah soukromé vysoké školy s jejími studujícími je totiž v základu vztahem smluvním; smluvní právo přitom nabízí dostatečné nástroje, jak zavázanost studujících vnitřními předpisy soukromé vysoké školy zajistit (viz § 1751 odst. 1 o. z.). Právní úprava (dle svého výslovného znění) by tak dostatečně nereflektovala smluvní povahu tohoto vztahu, resp. by ve vztahu k soukromým vysokým školám nebyla nezbytná;

---

126 HULMÁK, M. § 2326 Základní ustanovení. In: HULMÁK, M. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 542–543, m. č. 26. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwk5tlgiyc443cl4zdamjsl44dsx3qmyzdgmrw; DEJLOVÁ, H. § 2326 Základní ustanovení. In: KABELKOVÁ, E., DEJLOVÁ, H. *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 440, m. č. 4. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwe2zrg4xhgys7giydcms7ha4v64dggiztenq

127 Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, ve znění pozdějších předpisů.

128 Poštovní podmínky jsou však zvláštním druhem obchodních podmínek, na které se vzhledem k zvláštní úpravě v zákoně o poštovních službách ustanovení o. z. o obchodních podmínkách nepoužijí. Viz BUZEK, L. *Zákon o poštovních službách. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 104–105. Jejich funkce je rovněž značně specifická, jelikož plní roli návrhu na uzavření smlouvy v kontextu smluvní povinnosti provozovatele (§ 4 odst. 2 cit. zákona). V podrobnostech viz ibid., s. 83–85.

129 Tak RIEDLER, A. *§ 864a ABGB,* s. 128, m. č. 10.; RUMMEL, P. *§ 864a,* s. 1296, m. č. 2.; BOLLENBERGER, R. § 864a. In: KOZIOL, H., BYDLINKSKI, P., BOLLENBERGER, R., eds. *Kurzkommentar zum ABGB.* Wien: Springer, 2007, s. 800, m. č. 2.

130 Vyjdeme-li z předpokladu, že studium na těchto vysokých školách nemá smluvní charakter.

131 K pojmu zakryté mezery v zákoně viz z recentní literatury HLOUCH, L., MELZER, F. Dotváření práva. In: SOBEK, T., KOTÁSEK, J., HAPLA, M., eds. *Právní argumentace.* Praha: C. H. Beck, 2024, s. 494–495.

jako řešení by pak připadala v úvahu teleologická redukce v tom smyslu, že cit. ustanovení se vztahuje pouze na veřejné a státní vysoké školy.

Byla by však teleologická redukce tohoto ustanovení metodologicky korektní? Dotváření práva (kam řadíme i teleologickou redukci) není možno použít vždy. Jeho hranicí je mj. jasný úmysl zákonodárce.[132] Již výše v textu jsme identifikovali snahu přiblížit právní režim vnitřních předpisů na veřejných a soukromých vysokých školách. Tomu by pak odpovídalo uplatnění § 63 odst. 2 z. v. š. i na soukromých školách.

Podpůrným argumentem pro tento závěr rovněž může být konstatování, že zatímco na některých místech z. v. š. mezi soukromými a veřejnými vysokými školami rozlišuje, v případě § 63 odst. 2 z. v. š. tak nečiní,[133] jeho úmyslem proto mohlo skutečně být, aby se vnitřní předpisy vůči studujícím uplatňovaly ze zákona i na soukromých vysokých školách. Tato skutečnost by sama o sobě podle našeho názoru teleologickou redukci vyloučit nemohla,[134] ve spojitosti s výše nastíněným vývojem právní úpravy však může být dobrou podpůrnou indicií. Zákonodárce totiž v nové úpravě vnitřních předpisů reflektuje určité rozdíly mezi soukromými a veřejnými vysokými školami, zde tak však nečiní. Můžeme proto alespoň prvotně vycházet z toho, že pokud by uplatnění vnitřních předpisů soukromých vysokých škol ze zákona nezamýšlel, přijal by specifickou úpravu.

S ohledem na výše uvedené máme za to, že přistoupit k teleologické redukci by bylo z hlediska metodologického problematické, jelikož jsou zde silné indicie pro závěr, že úmyslem zákonodárce skutečně bylo, aby se § 63 odst. 2 z. v. š. uplatnil i na soukromých vysokých školách. Zatím jsme se však nezabývali tím, jestli můžeme nalézt dobré teleologické argumenty, které by závěr o uplatnění citovaného ustanovení i v tomto kontextu potvrdily.

Smysl a účel právní úpravy vnitřních předpisů soukromých vysokých škol tak, jak je pojata dle současného právního stavu, je dle našeho názoru dvojí. První účel se týká výlučně vztahu soukromé vysoké školy a státu (jedná se tedy o veřejnoprávní linku, k té viz níže). Druhý možný účel se již ke studujícím vztahuje.

Zákon zde podle našeho názoru zohledňuje jistý zájem soukromé vysoké školy na tom, aby studijní režim všech studujících byl v základu shodný. To může být efektivní s ohledem na to, že své služby nabízí pravidelně širokému okruhu osob. Soukromá vysoká škola tak nemusí individuálně vyjednávat otázky typu „kolik kreditů je potřeba pro postup do dalšího semestru", „kolik pokusů je na jednu zkoušku" atp. K diskusi nicméně je, nakolik by skutečně soukromá vysoká škola tyto podmínky individuálně vyjednávala nebýt úpravy vnitřních předpisů, tedy jestli by se spíše nejednalo o adhesní smlouvu. V takovém případě by přínos právní úpravy byl takový, že šetří transakční náklady, jelikož soukromá vysoká škola nemusí do smluv vkládat inkorporační klausuli, nemusí ani připojovat znění veškerých vnitřních předpisů (nebo zajišťovat jejich známost). V případě adhesních smluv odpadá

132 Ibid., s. 499–500.

133 Tohoto přístupu zákonodárce si obecně všímá již KUDROVÁ, V. *Hmotněprávní aspekty poplatkové povinnosti studentů veřejných vysokých škol,* s. 45.

134 Jak uvádějí Hlouch a Melzer, „*[č]asto užívaný, ale velmi sporný, je argument, že dané řešení takto zákonodárce napsal, a proto je tak chtěl (fikce racionálního zákonodárce).*" (HLOUCH, L., MELZER, F. Dotváření práva, s. 500.)

i riziko neplatnosti inkorporační klausule podle § 1799 o. z., čímž je zase zajištěno, že skutečně všichni studující budou vázáni vnitřními předpisy soukromé vysoké školy.

Sekundárně může právní úprava rovněž přispět jisté transparentnosti ve vztahu k uchazečům, kteří již v době podání přihlášky na soukromou vysokou školu budou mít poměrně detailní představu o poměrech na dané soukromé škole. To může být relevantní v případech, kdy smlouva o studiu není uzavřena již při podávání přihlášky, ale až po přijímacím řízení, při zápisu atp.

Z hlediska právně-politického může být diskusní, nakolik lze tyto účely považovat za ospravedlňující danou právní úpravu. Jedná se však podle našeho názoru o dostatečně relevantní účely tak, aby byla vyloučena teleologická redukce § 63 odst. 2 z. v. š. Pro účely tohoto textu proto uzavíráme, že z. v. š. zavádí do našeho práva institut uplatnění vnitřních předpisů soukromých vysokých škol vůči studujícím přímo ze zákona, aniž by bylo potřeba je do smlouvy řádně inkorporovat ve smyslu § 1751 odst. 1 o. z.[135]

To nicméně nic nemění na závěru, že materiálně jsou vnitřní předpisy soukromých vysokých škol obchodními podmínkami, což má některé významné právní následky. Můžeme tak například zvažovat, připouští-li právní řád, aby smlouva o studiu obsahovala ujednání odchylná od vnitřních předpisů. Ústavní soud v tomto ohledu judikoval, že soukromá vysoká škola může sjednat výši školného se studujícím i jinak než za použití z. v. š. předvídaného vnitřního předpisu upravujícího úhrady spojené se studiem.[136] Z hlediska obecného soukromého práva takovýto postup není problematický, § 1751 odst. 1 o. z. ostatně sám normuje, že přednost bude mít ujednání ve smlouvě.

Neodporoval by takový postup ale z. v. š.? Podle našeho názoru v principu nikoliv. Pokud totiž bude takové ujednání v mezích právního řádu (ať už půjde o sektorovou regulaci v z. v. š. nebo např. o antidiskriminační legislativu), nebude smysl a účel právní úpravy vnitřních předpisů soukromých vysokých škol, který spatřujeme primárně ve snížení transakčních nákladů, jakkoliv narušen. Vnitřní předpisy soukromé vysoké školy totiž mají být do jisté míry obecné, nepostihnou tedy veškeré možné životní situace. Představme si situaci studujících se specifickými vzdělávacími potřebami. Vnitřní předpis samozřejmě může vymezit systém podpůrných opatření, nelze však předpokládat, že všichni studující budou využívat veškerá z nich. Stejně tedy bude třeba individuálně určit specifický režim pro konkrétní studující. V úvahu přichází, že takovýto režim bude na žádost jednostranně přiznán/povolen/…, stejně tak by ale mohl být takovýto režim dojednán individuálně již ve smlouvě. To ostatně zvýší právní jistotu studujících, kteří budou mít již ve smlouvě vymezeno, na co mají právo nad rámec „výchozího" režimu podle vnitřních předpisů, aniž by museli o úpravu režimu žádat „dodatečně". Obdobně v případě školného si lze představit

[135] Z pohledu teorie soukromého práva by byla konstrukce následující. Zákon jako *naturale negotii* stanoví inkorporaci vnitřních předpisů soukromých vysokých škol jakožto obchodních podmínek; na smlouvu o studiu hledíme, jako kdyby sama obsahovala takovéto ujednání. Shodně se ostatně v závazkovém právu uplatní řada práv a povinností, které na první pohled plynou ze zákona, stále se ale jedná o smluvní práva a povinnosti, jelikož k jejich aktivaci došlo až uzavřením smlouvy.

[136] II. ÚS 2694/24, odst. 26. Jakkoliv nález vychází z právní úpravy účinné před 1. 9. 2025, domníváme se, že závěr je použitelný i nadále, jelikož úprava úhrad spojených se studiem (a vnitřních předpisů jako takových) nedostála koncepční změny, ale pouze zpřesnění.

individuální snížení školného například ze sociálních důvodů. Jedinečnost každého případu může vyžadovat spíše individuální než obecnou regulaci, ujednání přímo ve smlouvě pak zvyšuje právní jistotu dotčených studujících, jelikož vylučuje dopad případné jednostranné změny vnitřního předpisu.

Na vnitřní předpisy soukromých vysokých škol je tak podle našich závěru nutno nahlížet materiálně jako na obchodní podmínky. Z. v. š. sice značně modifikuje způsob jejich inkorporace, na druhou stranu však smluvní strany nesvazuje takovým způsobem, že by v konkrétním případě nemohly v mezích právního řádu smluvně účinky vnitřních předpisů modifikovat.

5.4 Jednostranná změna vnitřních předpisů soukromé vysoké školy

Pojetí vnitřních předpisů soukromých vysokých škol jako obchodních podmínek má dále dopad i na problematiku jejich změny. Veřejné a státní vysoké školy mohou své vnitřní předpisy měnit v podstatě neomezeně, vzhledem ke sblížení režimu by se tedy nabízel shodný závěr i pro soukromé vysoké školy. Takovýto závěr by však dle našeho názoru nebyl správný. Zatímco na veřejných vysokých školách studující participují na vydávání vnitřních předpisů prostřednictvím samosprávných orgánů, na soukromých vysokých školách je vydávání vnitřních předpisů zcela na vůli soukromé vysoké školy. Ta může, ale nemusí, zavést strukturu a procesy obdobné těm na veřejných vysokých školách,[137] participace studujících (a tím i jejich určitá míra ochrany) proto není zaručena. Stejně tak by nebyla zaručena ochrana studujících v tom smyslu, že by při volbě školy nemuseli mít možnost zvážit, k jakým všem povinnostem se smluvně zaváží.

Pravdou je, že k okamžiku uzavření smlouvy budou mít studující možnost seznámit se s vnitřními předpisy soukromé vysoké školy, která má podle § 42 odst. 1 písm. h) z. v. š. povinnost na veřejné části svých internetových stránek zveřejňovat registrované vnitřní předpisy. Množina vnitřních předpisů soukromé vysoké školy však není uzavřená. Podle § 41 odst. 2 písm. h) z. v. š. může statut stanovit, že vydávány budou i jiné než v zákoně vyjmenované vnitřní předpisy. Soukromá vysoká škola tak může změnit statut a zavést další vnitřní předpis, kterým mají být studenti vázáni. Stejně tak je dána možnost soukromé vysoké školy změnit již existující vnitřní předpisy a doplnit do nich v mezích právního řádu nová ustanovení, která významně mění poměry na dané škole a jejichž existenci studující při uzavření smlouvy nemohli předvídat. Soukromá vysoká škola by tak měla poměrně širokou možnost změnit jednostranně vzájemná práva a povinnosti ve svém vztahu ke studujícím.

To by však dle našeho názoru bylo v příkrém rozporu s právem Evropské unie. Podle bodu 1 písm. j) přílohy směrnice o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách[138] (dále též „UCTD") je zneužívající takové ujednání, „*jehož předmětem nebo účinkem je umožnit, aby prodávající nebo poskytovatel jednostranně změnil smluvní ujednání bez rozumného důvodu přesně*

137 Shodně SVOBODA, T. *§ 4 Akademické svobody a akademická práva,* kap. V.3.

138 Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, ve znění pozdějších předpisů.

uvedeného ve smlouvě."[139] Pokud by soukromá vysoká škola mohla jednostranně a zcela libovolně změnit své existující vnitřní předpisy nebo svůj statut – a zavést tak další vnitřní předpis, kterým bude studující ze zákona vázán – jednalo by se podle našeho názoru o umožnění jednostranné změny smluvního ujednání bez rozumného důvodu přesně uvedeného ve smlouvě. Citovaná směrnice sice výslovně toliko zakazuje, aby si podnikatelé něco takové ujednali ve smlouvě, nezmiňuje se o tom, že by něco takového nesměl stanovit přímo zákon. Pokud však právní řád zakazuje, aby si podnikatel sám ujednal své právo prakticky neomezeně změnit smlouvu, nemá být tím spíše s ohledem na imperativ koherence právního řádu vyloučeno, aby toto právo některým podnikatelům založil přímo zákon?

Chtěli-li bychom zachovat koncepci uplatnění vnitřních předpisů – obchodních podmínek přímo ze zákona, nabízí se v zásadě dvojí řešení nastíněného problému. Buď bychom se mohli pokusit právo dotvořit v tom smyslu, že uzavřením smlouvy o studiu je implicitně ujednána možnost jednostranně změnit vnitřní předpisy soukromé vysoké školy z určitých rozumných důvodů. Další variantou by bylo, že vnitřní předpisy – obchodní podmínky se sice uplatní přímo ze zákona, jsou ale fixovány k okamžiku uzavření smlouvy. Jejich případnou změnu pak je nutné ujednat zvlášť smluvně, dodržet je přitom třeba veškerá omezení stanovená v § 1752 o. z.

Současné legislativní koncepci jakož i smyslu a účelu právní úpravy by vyhovovalo spíše pojetí první. Nemohla-li by soukromá vysoká škola své vnitřní předpisy ze zákona také měnit, ale tato možnost by musela být zvláště ujednána, nabízí se otázka, nakolik bychom vlastně potřebovali právní úpravu stanovující, že se vnitřní předpisy uplatní ze zákona. Je-li totiž stejně potřeba sjednat jejich změnu, můžeme rovnou nechat na smluvních stranách i rozhodnutí, zda chtějí do smlouvy inkorporovat vnitřní předpisy soukromé vysoké školy.

Výše uvedené však neznamená, že by soukromá vysoká škola mohla své vnitřní předpisy – obchodní podmínky měnit zcela libovolně. Z právní úpravy, a tedy i ze smlouvy, plyne implicitní právo soukromé vysoké školy změnit jednostranně vnitřní předpis – obchodní podmínky. Svou povahou se však jedná o institut ultimativního návrhu změny obchodních podmínek[140] podle § 1752 o. z. Toto právo je tedy omezeno jednak tím, že důvod pro změny musí být rozumný, jak to vyžaduje cit. ustanovení a UCTD, jednak tím, že musí být předem ujednán alespoň způsob oznámení změny a právo závazek vypovědět s dostatečnou výpovědní dobou, přičemž výpověď nelze spojit se zatěžující povinností (§ 1752 odst. 1 o. z.).[141]

Soukromá vysoká škola tak nemůže své vnitřní předpisy měnit s účinky pro aktuálně studující prakticky libovolně jako vysoká škola veřejná. Nemůže tak například změnit podmínky ukončení předmětů ve studijním a zkušebním řádu jenom proto, že by jiné řešení více odpovídalo aktuálním představám vedení o směřování školy. Pokud by se ale změnilo legislativní

139 Do českého práva bylo toto ustanovení transponováno § 1814 odst. 1 písm. g) o. z., podle kterého „*[z]neužívající jsou vždy ujednání, která dovolují podnikateli, aby ze své vůle změnil práva či povinnosti stran*".

140 Toto označení používá v literatuře ŠILHÁN, J. § 1752 [Ultimátum při změně obchodních podmínek]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. *Občanský zákoník. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2024, m. č. 3 [cit. 08. 03. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgrpw2nrql4zs443cl4zdamjsl44dsx3qmyytonjs

141 Blíže viz ibid., m. č. 16–19.

prostředí, pak už by důvod ke změně být dán mohl. Obdobně nemůže soukromá vysoká škola libovolně změnit řád úhrad spojených se studiem a zvýšit jednostranně školné. I zde musí být rozumný důvod pro změnu spočívající například v rostoucích nákladech na energie, vybavení, akademické pracovníky atp.

Studující jsou v případě jakékoliv změny chráněni ustanoveními o obchodních podmínkách i v tom směru, že mají možnost změnu odmítnout a závazek vypovědět. Sjednána přitom musí být dostatečná výpovědní doba a výpověď nesmí být spojena se zatěžující povinností, například s povinností doplatit školné za daný akademický rok/za celé studium.[142]

5.5 Dílčí závěr

Vnitřní předpisy soukromé vysoké školy považujeme z výše uvedených důvodů za zvláštní případ obchodních podmínek. Z. v. š. nicméně modifikuje způsob jejich uplatnění, jelikož je není nutné do smlouvy zvláště inkorporovat podle § 1751 o. z., nýbrž jsou do smlouvy vtaženy silou zákona. Soukromá vysoká škola má sice implicitní možnost jejich jednostranné změny, tato možnost je však limitována požadavkem rozumnosti důvodů změny a § 1752 o. z. Soukromé vysoké školy tak nemohou libovolně měnit podmínky studia; studující mají ve výsledku větší jistotu ohledně toho, že dostudují za stejných podmínek, za jakých ke studiu nastoupili. V případě změny mohou závazek vypovědět bez zatěžujících povinností, což vzhledem k tomu, že studium na soukromé vysoké škole placené, přispívá k jejich větší ochraně.

6 Následky neregistrace vnitřního předpisu ve vztahu studující – soukromá vysoká škola

V předchozích kapitolách jsme dospěli k závěru, že vnitřní předpisy soukromé vysoké školy jsou soukromoprávní akty. Studenta soukromé vysoké školy mohou přitom zavazovat pouze jako obchodní podmínky. Podle zákona pak tyto soukromoprávní akty mají být registrovány MŠMT, aby nabyly platnosti. Nabízí se však otázka, jaký následek by měla jejich případná neregistrace ve vztahu studující – soukromá škola. Jinými slovy, byl by studující takovým vnitřním předpisem vázán nebo nikoliv?

Jak jsme již uvedli v předchozí kapitole, tuto otázku poměrně nedávno řešil Nejvyšší soud s tím závěrem, že neregistrovaný vnitřní předpis nemůže založit práva a povinnosti.[143] Uvedené rozhodnutí však bylo pro naprostou nedostatečnost odůvodnění zrušeno Ústavním soudem, který Nejvyššímu soudu ve svém nálezu mj. vyčítá absenci úvahy nad důsledky neregistrace vnitřního předpisu v soukromoprávním vztahu v kontextu nezávislosti uplatňování soukromého a veřejného práva (§ 1 odst. 1 o. z.) a preference platnosti právního jednání nad jeho neplatností (§ 574 o. z.).[144] K řešení této otázky pak uvádí, že „*[n]ení proto vyloučeno, aby byla smluvní povinnost hradit úplatu za studium určena i odkazem na od*

[142] K této smluvní praxi viz z judikatury NS 33 Cdo 2443/2023-328 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2025, č. j. 33 Cdo 207/2025-884.

[143] Viz NS 33 Cdo 2443/2023-328.

[144] II. ÚS 2694/24, odst. 24.

smlouvy odlišný dokument (zde ‚administrativní ceník'). V takovém případě by pak nebylo pro platnost (soukromoprávní) smlouvou založených závazků smluvních stran rozhodující, zda byl tento dokument, na který smlouva pro stanovení výše úplaty za studium odkazuje, registrován MŠMT či nikoli."[145]

Pro úplnost uveďme, že Ústavní soud se vyjadřoval pouze k situaci, kdy je na neregistrovaný vnitřní předpis odkázáno přímo ve smlouvě o studiu, tedy je řádně inkorporován podle § 1751 o. z. V první řadě je proto potřeba ověřit správnost Ústavním soudem navrženého řešení. Následně se budeme moci zamyslet nad tím, jaký následek má absence registrace v případě vnitřního předpisu, který se má uplatnit *ex lege* a nebyl tedy do smlouvy inkorporován odkazem.

6.1 Následky výslovné inkorporace neregistrovaného „vnitřního předpisu"

Předmětem této podkapitoly je následek postupu, kdy je do smlouvy o studiu výslovně inkorporován „vnitřní předpis", který ve skutečnosti není vnitřním předpisem soukromé vysoké školy ve smyslu z. v. š., byť může být vnitřním předpisem nazván, jelikož nesplňuje z. v. š. stanovenou podmínku registrace MŠMT. Ve skutečnosti tedy soukromá vysoká škola místo toho, aby určitou otázku v souladu se z. v. š. upravila jím předvídaným vnitřním předpisem, upraví ji obchodními podmínkami ve smyslu obecného soukromého práva. V tomto případě je potřeba posuzovat otázku neplatnosti inkorporační klausule ve smlouvě o studiu, jelikož právě toto ujednání může způsobovat rozpor s příkazem z. v. š. upravit určité záležitosti vnitřním předpisem.

Připomeňme, že otázku neplatnosti právního jednání pro rozpor se zákonem řeší o. z. v § 580 odst. 1 tak, že: „*[n]eplatné je právní jednání, [...] které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.*" Z citovaného ustanovení vyplývá, že každý rozpor se zákonem nevede automaticky k neplatnosti právního jednání; pro tu je potřeba přistoupení dalších podmínek.[146] Touto podmínkou je, aby smysl a účel zákona neplatnost vyžadoval. Musíme přitom nejprve zkoumat, jestli daná právní norma zakazuje určité právní jednání, poté zda tento zákaz vyžaduje neplatnost.[147] Pokud však smysl a účel zákona lze naplnit i bez konstatování neplatnosti, nelze právní jednání za neplatné považovat.[148]

Výchozí úvahou proto musí být, jaký je smysl a účel požadavku, aby soukromá vysoká škola určité otázky upravila vnitřním předpisem, a jaký je smysl a účel registrace vnitřních předpisů MŠMT. § 59 odst. 1 z. v. š. požaduje úpravu určitých otázek týkajících se úhrad za studium v řádu úhrad spojených se studiem, který je vnitřním předpisem podléhajícím registraci [§ 41 odst. 2 písm. g) ve spojení s odst. 4 a § 36 z. v. š.].

145 Ibid., odst. 26.

146 MELZER, F. § 582. In: MELZER, F., TÉGL, P. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419–654.* Praha: Leges, 2014, s. 722, m. č. 16.

147 Ibid., s. 723–724, m. č. 22.

148 HANDLAR, J., DOBROVOLNÁ, E. § 580 [Rozpor s dobrými mravy a se zákonem. Počáteční nemožnost plnění]. In: LAVICKÝ, P. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1852, m. č. 30. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgfpwk5tlgi2s443cl4zdamjsl44dsx3qmy2tqma

Registrace vnitřního předpisu plní několik funkcí. Jednak se jedná o určitou formu preventivního státního dozoru. MŠMT posuzuje soulad vnitřního předpisu s právem obecně.[149] Tím je chráněn zájem na řádném poskytování vzdělávání soukromou vysokou školou. Pokud MŠMT odmítne vnitřní předpis registrovat, mohou tím být chránění i studující. Rozpor se zákonem totiž dle našeho názoru může být dán například v případě vnitřního předpisu – obchodních podmínek – upravujících úplatu za poskytované vzdělání. Platební podmínky mohou například obsahovat vůči studentům zneužívající ujednání, MŠMT by pak mohlo v zájmu ochrany studujících odmítnout vnitřní předpis registrovat.

Význam však má institut registrace i pro následný státní dozor, který nad soukromými vysokými školami vykonává MŠMT. Pokud je totiž určitý vnitřní předpis vysoké školy v rozporu se zákonem, MŠMT vyzve danou vysokou školu ke zjednání nápravy (§ 43 odst. 1 z. v. š.).[150] Pokud soukromá vysoká škola nápravu nezjedná, může jí být odňat státní souhlas [§ 43 odst. 2 písm. e) z. v. š.]. MŠMT tedy nemusí samo zjišťovat obsah vnitřních předpisů soukromých vysokých škol, aby je následně mohlo přezkoumat, soukromé vysoké školy totiž mají povinnost je ministerstvu zaslat k posouzení samy.

Dalším zajímavým momentem úpravy úhrad spojených se studiem je povinnost soukromé vysoké školy zveřejnit řád úhrad na veřejné části svých internetových stránek (§ 59 odst. 1 věta druhá z. v. š.). Tímto požadavkem podle našeho názoru zákonodárce sleduje lepší transparentnost úhrad spojených se studiem ve vztahu k uchazečům, kteří by v zásadě již při podání přihlášky měli mít představu o tom, kolik je studium na dané škole bude stát. To bez ohledu na to, jestli už s vysokou školou uzavřeli smlouvu o studiu nebo ji mají uzavřít například až po vyhlášení výsledků přijímacího řízení nebo ještě jindy (variabilita je dle našeho názoru díky autonomii vůle v soukromoprávním styku v tomto ohledu značná). Obdobné pak platí i pro ostatní vnitřní předpisy [viz § 42 odst. 1 písm. h) z. v. š.].

Vyžadují takto identifikované účely neplatnost ujednání, které je obsaženo v neregistrovaném „vnitřním předpisu", který byl inkorporován do smlouvy podle § 1751 o. z.? Již výše jsme uvedli, že se vlastně nejedná o vnitřní předpis ve smyslu z. v. š. Spíše jde o specifický způsob kontraktace, jak si soukromá vysoká škola individuálně sjednává odchylky od režimu dle svých vnitřních předpisů v pravém slova smyslu. Tento postup jsme přitom připustili, bude-li v mezích právního řádu. Z hlediska účelu předvídatelnosti ve vztahu ke studujícím se přitom nejedná o problematický přístup, jelikož studující nemusí na takovéto odchylné ujednání přistoupit, soukromá škola jim tak jednostranně neurčuje výši úplaty. Chráněni jsou rovněž tím, že soukromá vysoká škola musí tento „vnitřní předpis" k návrhu smlouvy přiložit, resp. prokázat známost druhé straně. Neplatnost inkorporační klausule tak není třeba dovozovat.

---

149 SOLAK, D. § 36 [Registrace vnitřních předpisů veřejné vysoké školy ministerstvem]. In: JURNÍKOVÁ, J. et al. *Zákon o vysokých školách. Komentář* [online]. Praha: C. H. Beck, 2025, kap. I [cit. 14. 05. 2025]. Dostupné z: https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgvpwk232giytg6boonrf6mjzhe4f6mjrgfpxazrtgy

150 Tento postup ostatně zdůrazňuje i důvodová zpráva k novele z. v. š. *Důvodová zpráva k zákonu č. 52/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,* kap. I.A).

Co se týče roviny vztahu soukromé vysoké školy a státu, soukromá vysoká škola by takovýmto postupem mohla ztěžovat, nebo dokonce obcházet, státní dozor. Za takovýto postup by mohly v úvahu přicházet různé veřejnoprávní sankce, otázku jejich uplatnění však s ohledem na zaměření textu ponechme stranou. Zaměřme se na to, jestli případné ztěžování státního dozoru může vést k neplatnosti smluvního ujednání o úplatě za vzdělávání (nebo jiné soukromoprávní otázce). Jak jsme uvedli výše, MŠMT v rámci státního dozoru může přezkoumávat rozpor vnitřních předpisů nejen se z. v. š., ale i s jinými právními předpisy (typicky těmi na ochranu spotřebitele). V případě závadnosti vnitřního předpisu by MŠMT mohlo odmítnutím jeho registrace signalizovat rozpor s právem a tím i třeba zabránit jeho aplikaci vůči studujícím. Pokud je nicméně „vnitřní předpis" obsahově nezávadný, nedává jakýkoliv rozumný smysl, aby nemohl být platně inkorporován do smlouvy se studujícími jen pro absenci registrace veřejnou mocí. Nikdo by totiž nebyl poškozen, tudíž by nebylo nikoho potřeba chránit. Pokud by však byl v rozporu se zákonem, soukromé právo zná nástroje, jak jeho uplatnění zabránit. Podle toho, s jakými právními normami by byl v rozporu, nastoupí např. sankce neúčinnosti dle práva na ochranu spotřebitele (§ 1815 o. z.), resp. obecná neplatnost v něm obsažených ujednání podle § 580 an. o. z.

Z těchto důvodů uzavíráme, že pokud nebude registrován „vnitřní předpis" soukromé vysoké školy, tento dokument však bude do smlouvy inkorporován podle § 1751 o. z., nebude mít pouze skutečnost neregistrace za následek soukromoprávní neplatnost ujednání v tomto dokumentu obsažených. Soukromá vysoká škola nicméně tímto postupem poruší veřejnoprávní sektorovou regulaci, což může vést k veřejnoprávním sankcím (až odnětí státního souhlasu). Soukromoprávní dopady však toto porušení mít nebude.[151]

6.2 Neregistrace vnitřního předpisu, který se má uplatnit *ex lege*

Čím se již Ústavní soud nezabýval, je otázka neregistrace vnitřního předpisu, který se má uplatnit ex lege, jak jsme tento mechanismus popsali výše. V případě veřejných vysokých škol je registrace vnitřních předpisů zřejmě projevem specifického státního dozoru nad výkonem samosprávy, který je pro samosprávu typický.[152] Jelikož však soukromé vysoké školy samosprávu ve smyslu správněprávním podle našich výše podaných závěrů nevykonávají, opodstatnění institutu registrace je potřeba hledat jinde. Toto opodstatnění jsme přitom již vymezili v předchozí podkapitole.

Do popředí se zde přitom podle našeho názoru dostává účel spočívající v ochraně studujících před nezákonnou úpravou průběhu studia ve vnitřních předpisech soukromé vysoké školy. Ten může být opodstatněn tím, že zákonodárce v z. v. š. zavádí pro české právo méně obvyklou konstrukci uplatnění vnitřních předpisů soukromých vysokých škol, materiálně obchodních podmínek, přímo ze zákona. Vzhledem k tomu, že s těmito vnitřními předpisy ani nemusí být studující seznámeni (naopak ve výchozím režimu by se vyžadovalo kromě

[151] To ostatně odpovídá zásadě nezávislosti uplatňování soukromého práva na uplatňování práva veřejného. Viz blíže ELIÁŠ, K. K justifikaci pravidla o nezávislosti uplatňování soukromého práva na uplatňování práva veřejného. *Právník*. 2014, roč. 153, č. 11, s. 1022–1023. Https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2014/11/4.Elias_11_2014.pdf

[152] SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo,* s. 312.

inkorporace buď připojení nebo známost), nemusí si naplno uvědomit sílu jejich dopadu.[153] Zákonodárce se tak rozhodl zavést mechanismus, jak zabránit vysokým školám v tom, aby na základě svých vnitřních předpisů postupovaly protizákonně, z čehož podle našeho názoru benefitují převážně studující.

S ohledem na tento účel by proto podle našeho názoru dával smysl takový závěr, že vnitřní předpisy soukromé vysoké školy se mohou uplatnit ze zákona pouze v případě, že byly řádně registrovány MŠMT. Zákonodárce zde totiž zavádí specifický způsob vtažení určitých obchodních podmínek do smlouvy, jehož podmínkou je právě tento veřejněmocenský akt. Proti tomu lze namítat, že vnitřní předpisy jakožto obchodní podmínky by v případě své protizákonnosti stejně nemusely být uplatnitelné pro stejné důvody jako v případě diskutovaném v předchozí podkapitole, nebo že stát může rozpor se zákonem odstranit i *ex post* podle § 43 z. v. š. Takovéto připomínky by jistě byly legitimní, nicméně by podle našeho názoru nedostačovaly pro takový závěr, že registrace vnitřních předpisů soukromých vysokých škol má být zcela bez významu. Pak by totiž došlo k úplnému vyprázdnění odkazu na obdobné použití § 36 obsažené v § 41 odst. 4 z. v. š. To by bylo z pohledu právní metodologie problematické s ohledem na výše identifikovaný úmysl zákonodárce přiblížit právní úpravu vnitřních předpisů soukromých a veřejných vysokých škol a odstranit tak aplikační potíže spojené s analogickou aplikací ustanovení o vnitřních předpisech veřejných vysokých škol na soukromé vysoké školy.

Závěr

V literatuře panuje přesvědčení, že vnitřní předpisy soukromých vysokých škol mají povahu statutárních předpisů, jimiž soukromá vysoká škola (jako samosprávný subjekt nadaný autonomií) autoritativně stanovuje práva a povinnosti studujících. S tímto pojetím nesouhlasíme, domníváme se, že soukromé vysoké školy nemají pravomoc autoritativně stanovovat práva a povinnosti studujících formou statutárních předpisů. Na základě analýzy příslušné právní úpravy a provedené komparace s právními řády Německa a Rakouska dospíváme k závěru, že vnitřní předpisy soukromých vysokých škol jsou soukromoprávní akty, z nichž může být student zavázán pouze jako z obchodních podmínek. Domníváme se však, že v souladu se z. v. š. se vnitřní předpisy soukromých vysokých škol stávají součástí studijní smlouvy přímo ze zákona. Jejich změnu je třeba posuzovat jako změnu obchodních podmínek podle obecné soukromoprávní úpravy s tou výjimkou, že možnost jejich změny v rozumném rozsahu je ujednána implicitně. Zákon současně požaduje, aby vnitřní předpisy soukromých vysokých škol byly registrovány MŠMT. Ve vztahu k tomuto institutu dovozujeme, že je významný pouze, pokud se vnitřní předpisy mají uplatnit ze zákona. Budou-li neregistrované „vnitřní předpisy" inkorporovány do smlouvy podle § 1751 o. z., nemůže samotná absence registrace způsobit neplatnost takovýchto ujednání.

[153] Jakkoliv lze jistě argumentovat i tak, že by měli znát právní úpravu a s vnitřními předpisy se sami ve vlastním zájmu seznámit již před uzavřením smlouvy.

K diskusi může pak být, nakolik je nová koncepce právní úpravy vhodná a nezbytná. V současné podobě se totiž právní úprava vnitřních předpisů soukromých vysokých škol, které mají charakter obchodních podmínek, blíží úpravě vnitřních předpisů veřejných vysokých škol, tedy veřejnoprávních aktů od obchodních podmínek zcela odlišné povahy. Právní úprava tak nedostatečně zohledňuje odlišný právní režim studia na soukromé a veřejné vysoké škole a ve vztahu k soukromým školám se snaží zavést poměrně nesystémová řešení, která ve výsledku nepřinášejí mnoho nového, co by nezvládalo obecné soukromé právo. Do budoucna by proto bylo vhodnější ve vztahu k soukromým školám ponechat úpravu průběhu studia povětšinou na smluvních stranách a legislativně zasahovat pouze tam, kde je to nezbytně nutné pro ochranu studujících nebo pro naplnění jiných ústavně aprobovaných cílů.

Příspěvek je zveřejněn pod mezinárodní verzí licence
Creative Commons 4.0 International (CC-BY-4.0).